Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 10 זייטען

לאדזשער פאלקסבלאט

№ 204 | Łódź, Wtorek 1 września 1931 r. | ניינטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג י״ט אלול תרצ״א | № 204

Adres Redakcij i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

בלב קרוע ומורתח הננו מודיעים על דבר האסון הנורא בהלסח מאתנו אישי, אבינו, זקננו היקר והנכבד

בן ר׳

נ.ע. יעקב שאול ז״ל ברוכין

נין ונכד מצד אביו ז״ל להרב הגאון והגדול ר׳ יעקב זצ״ל מקארלין בעהמ״ח „משכנות יעקב“ ו„קהלת יעקב“
ומצד אמו ז״ל נין ונכד להרב הגאון והגדול ר׳ אשר אשכנז זצ״ל מטיקטין בעהמ״ח „ברכת ראש“
בשנת 71 לימי חייו

ההלוי׳ תהי׳ היום, יום ג׳, פ׳ נצבים-וילך, י״ט לחודש אלול תרצ״א בשעה 2 אחרי הצהרים מבית האבל ברחוב פולודניובה 23.

השרויים בצער עמוס **משפחתו המתאבלת.**

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען איז וויען מיין הייסגעליבטע און אונפערגעסליכע פרוי, אונזער טייערע און אונפערגעסליכע מוטער, שווגערמוטער, גרויסמוטער, שוועסטער, שוועגערין און מאנטע

נ. ע. צפורה אשת ר׳ אהרן מענדעל נ״י שטערן

(געבוירענע סענדעראוויטש)

איז עלטער פון 62 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, דינסטאג, דעם 1-טען סעפטעמבער 1931, 4 א זייגער נאכמיטאג פון פאבריקס-באהן-הויף (וויענער באהן-הויף) וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין וויען אונזער לאנג-יעהריגע געשעצטע מיטגלידעריו, מוטער פון אונזער געעהרטען פרעזעס

נ. ע. צפורה שטערן

דער טיף-בעטריבטער פאמיליע און בעזונדערס אונזער חשוב׳ען הער פרעזעס **יעקב שטערן** דריקען מיר אויס דעם אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל. צו דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, דינסטאג, 4 א זייגער נאכמיטאג פון לאדזער פאבריקס-באהן-הויף, ווערען געבעטען אלע מיטגלידער צו קומען און אפגעבען דער פערשטארבענער דעם לעצטען כבוד.

די פערוואלטונג פון „לינת הצדק“, לאדז.

אונזערע לאנגיעהריגע פערוואלטונגס-מיטגלידער **יעקב, יוסף און לייב געברידער שטערן** דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל צוליב דעם טויט פון זייער מוטער

נ. ע. צפורה

גלייכצייטיג פאדערן מיר אויף אלע מיטגלידער צו בעטייליגען זיך אין דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, דינסטאג, ד. 1. סעפט. ד. י. 4 א זייגער נאכמיטאג פון ווארשא-ווינער באהנהויף.

די פערוואלטונג

פון לאדזער יוד. טורן-און ספארט-פעראיין „בר-כוכבא“

אנו משתתפים בצערם הגדול של סגן הנשיא של חברתנו מר **שמואל רייכמן** וזוגתו, משפחת **א. מ. שטרן** ומשפחתו **ש. שפייזהנדלר** לרגלי מותה של

נ. ע. צפורה שטרן

בעבודתם המסורה לטובת עמנו ומוסדנו ימצאו תנחומין!

הועד
של החברה „בית-מחסה לילדים עברים והחוה בהלנובס“ וסניפיו.

4885

Dr. med. H. NADEL

ספעציאליסט פאר אינערליכע קראנקהייטען.

פיעטריקאווער 17 טעל. 168-86

צוריקגעקעהרט

עהמט אן פון 4 – 6 נאכמ.

בעקאנטמאכונג.

די פערוואלטונג פון פליישער-הורטאווניקעס-פאריין מאכט בעקאנט אלע מיטגלידער, אז מארגען, מיטוואך, ד. 2/9 ד. י. 6 א זייגער אוונד קומט פאר אין אייגענעם לאקאל, פאדשעטשנא 10, א

פאר-פערזאמלונג

אלע מיטגלידער ווערען געבעטען פינקטליך צו קומען.

די פערוואלטונג.

4891

דער מארד איבער דעפ. האלובקא

פוילישע פרעסע וועגן מארד.—וואס שרייבט די אויסלענדישע פרעסע.—ווייטערדיגע אויס־פארשונג.—היינט די לויה.—מארשאל פילסודסקי אינטערעסירט זיך מיט דער אויספארשונג

די ערמארדונג פון דעפ. האלובקא האט ארויס־גערופען א פערשטענדליכען און ערשיטערנדען איינ־דרוק. די פוילישע פרעסע דריקט איינשטימיג אויס די עמפערונג צוליב דעם שרעקליכען מארד. טייל בלעטער ווילען אבער אויסנוצען די טראגעדיע פון טרוסקאוויעץ צו מאכען דערפון א העץ־מיטעל געגען אלע אוקראינער. אזוי שרייבט דער „קוריער טשער־וואני":

„דער דאזיגער חשבון מוז באלאסטען אין די אויגען פון פוילען די גאנצע אוקראינישע געזעל־שאפט. די פערברעכענס פון דער קליינער באנדע געהען אין די אויגען פון דער עפענטליכער מיינונג אויפ'ן חשבון פון גאנצען אוקראינישען כלל. אוקראינער! איהר האט זיך נישט וואס צו וואונדערען צוליב דעם פון אייער זייט זענען דא ווערטער און זשעסטען, מצד דער דאזיגער באנדע זענען פערהאן מערדערייען".

די ענדעקישע „א. ב. צ." שרייבט: „דער טרוסקאווצער מארד איז איינער פון יענע פאקטען, לגבי וועלכע די גאנצע געזעלשאפט וועט אננעמען אנ'איינהייטליכע שטעלונג, אונאפהענגיג פון דער בעציהונג צו דער פאליטישער טעטיגקייט פון ער־מארדעטען, יעדער פאלאק וועט שטעהען איבער'ן קבר פון האלובקא'ן מיט געפיהלען פון עמפערונג געגען די שולדיגע אין שרעקליכען מארד, מיט גע־פיהל פון מיטלייד צוליב'ן טראגישען טויט פון א מיטבירגער און הערצליכען ביילייד פאר דער שרעק־ליך געטראפענער פאמיליע".

טרוסקאוויעץ, 31. (ספ. טעל.) די ווייטער־דיגע פאליציייאישע אויספארשונג וועגען דער ער־מארדונג פון דעפ. האלובקא. האט נישט געגעבען קיין קאנקרעטע רעזולטאטען, דערווייל זענען ארעס־טירט געווארען 5 פערזאן, אלעקסאנדער בוניא, דער פארטיער, וואו האלובקא האט געוואוינט, ווייטער דמיטרי הריאנש, מיראן באדנאר, מיכאל סטופ ניצקי און ניקאלא באביטש.

א פ"וי, וועלכע האט געוואוינט אין דעמזעלבען פענסיאנאט וואס דער ערמארדעטער דעפ. האלובקא ערקלערט, אז זי האט געזעהען ארויסלויפען פון פענסיאנאט 2 מאנספערשוינען אין העלע זומער־מאנטלען. די מערדער זענען דערנאך נאך געזעהען געווארען דורך עטליכע מענשען.

דער וואיעוואדע ד"ר רוזשניעווסקי האט פער־עפענטליכט אנ'אויפרוף, אין וועלכען די בעפעלקע־רונג ווערט אויפגעפאדערט צו זיין רוהיג, אויפ־האלטען די ערנסטקייט און זיך אונטערווארפען די פעראָרדנונגען פון דער מאכט.

לעמבערג, 31. (טעלעפאניש) 8 א זייגער מיט 20 מינוט אין אוונד איז אפגעגאנגען קיין ווארשא דורך ראווא־רוסקא און לובלין, דער צוג וועלכער פיהרט דעם טויטען קערפער פון דעם ער־מארדעטען דעפ. האלובקא, אויפ'ן וואקזאל זענען געוועזען פארשטעהער פון דער מאכט, פון דער יודי־שער קהלה א. א.

אויף די טרויער־פייערליכקייטען, וועלכע ווע־רען צוגעגרייט אין טרוסקאוויעץ וועט אויך רעדען דער פארשטעהער פון דער יודישער בעפעלקערונג ד"ר טענענבוים.

ווארשא, 31. (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) אין „בעבע"־קלוב ביים סיים קומען פאר כסדרדיגע בעראטונגען וועגען דער ערמארדונג פון דעפ. האלובקא, ס'ווערען געמאכט אלע פארבער־רייטונגען צו דער לויה. אויפ'ן בנין פון סיים הענגט א שווארצע פאהן.

ווארשא, 31. (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) דער שטאט פרעזידענט סלאמינסקי האט ארויסגעשיקט קאנדאלענץ־דעפעשען אויפ'ן אדרעס פון סיים־מארשאלעק און פרעזידיום פון „בעבע".

דער ערמארדעטער דעפ. האלובקא איז געוועזען ראטמאן פון ווארשאווער שטאט־ראט אין פערלויף פון צוויי קאדענצען.

ריגא, 31. (ספ. טעל.) לויט מיטטיילונגען פון מאסקווא האט די ידיעה וועגען דער ערמארדונג פון דעפ. האלובקא געמאכט א שטארקען איינדרוק אין קרעמל און ווערט פערשידענארטיג קאמענטירט אין די סאוויעטישע קרייזען.

די סאוויעטישע פרעסע האלט זיך דערוויל אפ פון קאמענטאר'ען.

בערלין, 31. (ספ. טעל.) די בערלינער פרע־סע בעשעפטיגט זיך שטארק מיט דער ערמארדונג פון דעפ. האלובקא.

די נאציאנאליסטישע פרעסע אטאקירט די פוי־לישע פאקטארען און ווארפען זיי פאר, אז נאך פאר דער אויספארשונג בעמיהען זיי זיך ארויפצווווארפען די שולד אויף די אוקראינער.

ווארשא, 31. (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) דער מארשאל פילסודסקי אינטערע־סירט זיך שטארק מיט דער אויספארשונג נאכ'ן מארד פון דעפ. האלובקא, יעדען טאג שטעלט מען איהם צו בעריכטען וועגען גאנג פון דער אויספאר־שונג.

אין צוזאמענהאנג דערמיט שמועסט מען אויך, אז מארש. פילסודסקי וועט אליין פאהרען אויף דער זיצונג פון „ר" פעלקער־ליגע.

ווארשא, 31. (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) די פארשטעהער פון דיפלאמאטישען קארפוס האבען קאנדאלירט דער פוילישער רעגי־רונג צוליב'ן מארד איבער דעפ. האלובקא.

אויך דער סאוויעטישער אמבאסאדאר האט צו־געשיקט א קאנדאלענץ דעפעשע.

ווארשא, 31. (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) דער טויטער קערפער פון דעפ. האר־לובקא וועט אנקומען אין א ספעציעלען צוג קיין ווארשא מיטוואך אין דער פריה, די לויה וועט פארקומען 3 א זייגער נאכמיטאג אויפ'ן עוואנגע־לישען צמענטאזש.

XXI יעהריגער דאוונען ימים נוראים XXI
איז פילהארמאניע=זאל

דערמיט זענען מיר מודיע די געעהרטע מתפללים פון „פילהארמאניע", אז אויך דאס יאהר צו דאוונען ראש השנה און יום=כפור איז אונז געלונגען צו אנגאזשירען דעם אין לאדז בעליבטען און פאפולערען ביאליסטאקער אבער־קאנטאר

ר' מאיר פאדראבינעק!

וועלכער בעצויבערט זיינע צוהערער מיט זיין אויסערגעוועהנליכער שטימע און מיט זיינע הארציגע תפילות.

בעגלייטען וועט איהם א פערגרעסערטער און גוט־איינשטודירטער כאר אונטער ליי׳טונג פון בעריהמטען דיריגענט און מוזיקער ה' מ. צעסוואז, וועלכער האט פארגעבריישטעט גאנץ נייע קאמפאזיציעס.

פערזעהט זיך ציי׳טליך מיט בילעטען. כל הקודם זכה!

בילעטען־פערקויף הויבט זיך אן היינט, דינסטאג, דעם 1. סעפט. און טעגליך פון 9 פריה ביז 8 אוונד אין קאסע פון פילהארמאניע.

בעמערקונג: א) דער וואס וויל זיך רעזערווירען די פלעצער פון פאראיאהרען, בעט מען אנמעלדען טעלעפאניש נומ׳ 213-84, 2) ווער ס'וויל עולה לתורה זיין אין די ימים נוראים, זאל זיך פערשרייבען אין קאסע בעת'ן אויסקויפען דעם בילעט, ג) די נדרים און נדבות פון די עליות איז בע־שטימט פאר'ן קרן קימת לישראל. גארדעראבע פריי!
4878

דאס לאנג=עקזיסטירענדע און איבעראל=בעוואוסטע
7=קלאסיגע רעליגיעזע לעהר=אנשטאלט
— עם —
„בית אברהם" גן ילדים
פון אברהם שלאמאוויטש
לאדז, אגראדאווא 10

טיילט מיט, אז פון נייעם שול־יאהר איז אונזער לעהר־אנשטאלט בעדייטענד פערגרע־סערט און פערברייטערט געווארען. עס זענען אנגאזשירט געווארען צום נייעם שול־יאהר די בעסטע פעדאגאגישע קרעפטען אין אלע למודים. תלמידים ווערען נאך איינ־געשריבען אין אלע קלאסען, ווי אויך אין 6-טען און 7-טען קלאס.

די למודים הויבען זיך אן מארגען, דינסטאג, דעם 1-טען וורושעשען, 8 א זייגער אין דער פריה. — יי ליטונג.

בעמ.: ביי דער שולע געפינט זיך א גן=ילדים (פרעבעל־שולע) און עס ווערען אנגענומען קינדער פון 5 יאהר אן.
4868

בעקאנטמאכונג

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז מיין בעוואוסטער

פענסיאנאט „ELIDA"

אין פאדעמביע 2 מינוט גאנג פון טראמוויי

וועט זיין טעטיג איבער די יום־טובים.

ספעציעלער מנין אין פענסיאנאט אויף די ימים נוראים מיט'ן אנטייל פון די בעסטע חזנים. זוניגע צימערן. מאדערנסטע איינריכטונג. געשמאקע קוך. אנגענעהמער צייט־פערטרייב. ראדיא־קאנצערט און אנדערע פערוויילונגען. מעסיגע פרייזען.

מיט אכטונג ש. לובינסקי
אינהאבער פון פענסיאנאט „ELIDA"
4879

מאשין=מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע ווי אויך מצה=מעהל אייער=פערפעל אין סוכארקעס לויט קארלסבאדער סיסטעם מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט־בע־קאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראל בעוואוסטער צוקערביע

ב. ווייבערג
38 פיעטריקאווער 38
:-: טעלעפאן 143-82. :-:

אכטונג! עס ווערען אויך ארויסגעגעבען פריהשטיקען, אוונד־ברויטען ווי אויך יארסקע מיטאגען

8=טונג, בעקער=מייסטער!

היינט, דינסטאג, דעם 1. סעפט., 7 א זייגער אוונד קומט פאר א דרינגענדע פערזאמלונג

אין לאקאל פון בעקער־צעך, כדי אנצונעהמען אנ'אקציע צו פערבע־סערן די לאגע אין בעקער=פאך.

מיר בעטען אלע מיטגלידער פון בעקער־צעך צו קומען פינקטליך צו דער פערזאמלונג. די פערוואלטונג פון בעקער=צעך אין לאדז.

Staromiejski Bank Ludowy
Łódź, Plac-Kościelny 4.
ערלעדיגט אלע ארט באנק אפעראציעס
ביליג, שנעל, רעעל און פינקטליך

די הנהלה פון די 7-קלאסיגע שולען קאצענעלזאן=נחומאב

איז מודיע דאס פון נייעם שול־יאר אן, ד. ה. פון 1/9 1931 (י"ט אלול) ווערען די שולען רעארגאניזירט און ס'קומען פאר פאלגענדע ענדערונגען:

7-קלאסיגע שולע אויף דער נאר־לודקא 8. טעלעפאן 177-01
(צווישען נאוואמיעסקא און זגערסקא) ווירד געענדערט אויף א
מענער=שולע
אנ: נעמט אן אין אלע קלאסען (אדו.) נור אינגלעך פון 5½ ביז 15 יאהר

פאר די אינגלעך פון ארטאדאקסישע עלטערן עגזיסטירט
א רעליגיעזער=חדר
וואו ס'ווירד געלערנט דורך די בעסטע מלמדים גרינדליך
חומש, רש"י, פסוק, גמרא ותוספות
אין הדר ווערען אנגענומען אינגלעך פון 4 ביז 15 יאהר.

אין די פרעבעל־שולע (שפיל־שולע) און אין ערשטען אפטייל קענען אויך אויפג. ווערען מיידלעך פון 3—7 יאהר

7=קלאסיגע שולע אויף דער פאמארסקא 20. טעלעפאן 183-40
ס'ווערען אין דעם פאר־רעסערטען לא־קאל געעפענט די קלאסען
IV. III. II. I. C. B. A.
(אידיאלען 1 ביז'ן VII)
פיר קנאבען און מעדכען
אין שול צוואנג־עלטער פון 7—15 יאהר

א ספעציעלער פארבערייטונגס־קלאס פיר ענטוויקעלטע קינדער פון 5½ ביז 7 יאהר

ביי דער שולע עגז. א מוסטערהאפטע פרעבעל־שולע (שפיל־שולע) פיר קינדער אהן אונטערשיד פון ענטוויקלונג פון 3½ ביז 7 יאהר
די פרעבעל־שולע ווירד געפיהרט אין דער פוילישער אונטעררי׳כטס־שפראך. ויטען מיטעם פון פראפעם. מאנטעסארי מיט מוזיק און ריטמיק.

פיר פיזיש שוואכע קינדער ווי אויך פיר אינבעמיטעלטע עגזיסטירט א נאכמיטאג־שולע ביז 50% בילינער. נאכמיטאג פרעבעל־שולע.

וויכטיגע בעמערקונג!
1) די 7-קלאסיגע שולע און רעליגיעזער חדר אויף דער גאס נאר־לודקא 8 (ביי נאוואמיעסקא) איז די געוואונשענע אנשטאלט פאר די עלטערן, וועלכע בדאגה־צווישען צווישען וועלטען און זוכען צו פאראייניגען די מאדערנע וועלטליכע בילדונג און ערציהונג מיט'ן אידישען רעליגיעזען חדר ד. ה. לטובת קודש מיטלמודי חול.
2) די שולע ערלעדיגט פאר די עלטערן דאס איבערטראגען די קינדער פון אנ־דערע שולען, ווי אויך אלע פארמאליטעטען לגבי דער שול־מאכט (ויזע און אנדערע וועזוואניעס).
די קאנצעלאריע פון דער שולע אויף פאמארסקא 20 אין טעטיג פון 5 ביז 8 אוו.
נארלודקא 8 „ 12 „ 2 נ.מ.

ס'ווערט געזוכט
אין שולען פראקט. 1=קלאסיגער
גמרא מלמד
אין די 7-קלאסיגע מענער־שולע און חדר קאצענעלזאן־נחומאב נארלודקא 8, ביי נאוואמיעסקא שפרעכשטונדען פון 12 ביז 2 נ. מ.

GIMNAZJUM HUMANISTYCZNE MĘSKIE
I. KACENELSONA
(z prawami gimnazjów państwowych)
43 ZAWADZKA 43

אנמעלדונגען פון נייע שילער נעמט אן די קאנצעלאריע טאג־טעגליך פון 10 ביז 2 און פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.

די ענזאמענס פון די ניי אנגעקומענע שילער – פון 2 טען סעפטעמבער.

דאס גימנאזיום איז איבערגעטראגען געווארען אינ'ם נייעם ספעציעל אויפגעבויטען בנין מיט אלע פארשריפטען פון דער היגיענע. די געביידע איז פערזעהען מיט צענטראל בעהייצונג, מיט אנ'אייגענעם הויף און אלע בעקוועמליכקייטען.

ביז דעם 31-טן אויגוסט איז נאך די קאנצעלאריע טעטיג אויף שרוד־מיעיסקא 5 (צעגעלניאנא 28).

עס ווערען אויך איינגעשריבען קינדער פון 4 יאהר אן און ווייטער אין אונזער גן=ילדים און שולע אויף קילינסקיעגא 120.

די דירעקציע.
748 4

איז דער בעוואוסטער 7=קל. שולע
פון ש. זשעלאנקא, פילסודסקיעגא 70
(וומבארניא) פראנט, 1. שט.

ווערען אנגענומען שילער פון 6 יאהר אן גענצליך אהן פארבערייטונג און ווערען גרינדליך צוגעגרייט אין אלע היגע מיטעל־שולען. גרויס געוויכט ווערט געלייגט אויף די רעליגיעזע און העברעאישע למודים. די שולע האט דאס יאהר פערגרעסערט דאס לאקאל, ווי אויך דאס גאנצע לעהרער־פערסאנאל, וועלכעס בעשטעהט פון ערשטקלאסיגע פעדאגאגישע קרעפטען.

בעמערקונג: דורכגאנג דורך פיעטריקאווער 44 און 46. איינשרייבונגען טעגליך אין קאנצעלאריע פון 10—2 און פון 4—6 נ"מ

DR. MED.
Jerzy SUDYA
ספעציאל־ארצט פאר אקושער־ און פרויען־קראנקהייטן
ZIELONA 30 זשעלאנא
טעלעפאן 115-27
נעמט אן פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.

ערנסטע לאגע פון די מינדערהייטען

מינדערהייטס=קאנגרעס שטעלט פעסט, אז כמעט איז ערגי׳ץ האבען די נאצ. מינדערהייטען נישט קיין גלייכבערעכטיגונג

גענף, 31 (טז). דער מינדערהייטס-קאנגרעס איז געשלאסען געווארען מיט אננעהמען פאלגענדע רעזאלוציע:

דער 7-טער קאנגרעס פון די ארגאניזירטע נאציאנאלע מינדערהייטען אין די איירעפעאישע מלוכות האט גענומען צו קענטעניש די בעריכטען וועגען דער לאגע פון די מינדערהייטען. אונטער׳ן איינדרוק פון די דאזיגע בעריכטען שטעלט דער קאנגרעס פעסט, אז אין אלע מלוכות פעה׳ט דאס פערשטענדניש פאר׳ן נאציאנאלען פראבלעם. ס׳ווערען אומעטום גרינגגעשעצט די רעכט פון די נאציאנאלע מינדערהייטען. די בירגערליכע גלייכבערעכטיגונג, די גלייכקייט פאר׳ן געזעץ די קולטורעלע פרייהייט איז כמעט אין ערגיץ נישט בנמצא. אויף אלע געביטען פון עפענטליכען לעבען ווערען די בירגער פון אנ׳אנדער נאציאנאליטעט צוריקגעשטויסען. ס׳ווערט געטריבען צו אסימילאציע.

דער קאנגרעס בעשליסט אויפמערקזאם צו מאכען דעם פעלקער בונד אויף דער ערנסטקייט פון דער לאגע און אנווייזען אויף דער נויטווענדיגקייט פון אנ׳אנדערער בעהאנדלונג פון די מינדערהייטען.

א בראשור פון דער פעלקער-ליגע

אויף פויליש, אוקראיניש, יודיש און העברעאיש

גענף, 31. (ספ. טעל.) דער סעקרעטאריאט פון דער פעלקער-ליגע האט ארויסגעגעבען א בראשור וועגען די צילען און ארגאניזאציע פון פעלקער-בונד אין פויליש, אוקראיניש, יודיש און העברעאיש.

די בראשור איז ארויסגעגעבען געווארען אויפ׳ן פארלאנג פון דער פוילישער רעגירונג.

ווירטשאפטליכער נישט=אנגרייפס=אפמאך

לעגט פאר דער אויסערן-קאמיסאר ליטווינאוו אין דער פאן=אייראפעאישער קאמיסיע

גענף, 31 (טז.) אין דער פאן-אייראפעאישער קאמיסיע איז דער סאוויעטישער אויסערן-קאמיסאר ליטווינאוו ארויסגעטראטען מיט א פארשלאג וועגען שליסען א ווירטשאפטליכען נישט-אנגרייפס-אפמאך צווישען די אייראפעאישע מלוכות. ליטווינאוו האט דעריבער געהאלטען א לאנגע רעדע אויף צו בעגרינדען דעם פארשלאג.

נייע סאבאטאזש-אקטען אין מזרח=גאליציען

אנפאל אויף א פאסט-אמבולאנס. - פאליציאנט דערהרגעט געווארן

ווארשא, 31. (טעלעפאניש) נעכטען ביינאכט זענען אין מזרח גאליציען ווידער אויסגעפירט געווארען עטליכע סאבאטאזש-אקטען, וועלכע האבען געבראכט מענשליכע קרבנות.

הינטער קאלאמעא איז געפאהרען א פאסט-אמבולאנס. פון הינטען זענען אנגעפאלען עטליכע פערשוין און געשאסען. 1 פאליציאנט נאוויצקי איז דערהרגעט געווארען, 1 פאסט-בעאמטער און 1 פרוי זענען פערוואונדעט געווארען. דעם אמבולאנס האט זיך נישט איינגעגעבען צו בערויבען.

נעבען באריסלאוו האט מען אונטערגעלעגט 6 בעלקעס אונטער דער באהן. אויך אין אנדערע ערטער האט מען איבערגעשניטען די טעלעפאן-און טעלעגראף דראטען.

א פירטער מיליאן דערהרג׳עטע

בעת דער לעצטער פערפלייצונג אין כינע

לאנדאן, 31 (ספ. טעל.) דער אפיציעלער בעריכט פון האנקאו ווענעו די שאדענס, וואס זענען אנגעמאכט געווארען דורך דער גרויסער פערפלייצונג אין כינא, שטעלט זיך פאר אויף פאלגענדען אופן: 163 טויזענד געביידעס זענען אינגאנצען צושטערט געווארען, 782,000 מענשען זענען געבליבען אהן א דאך איבער׳ן קאפ. די צאהל גע׳הרג׳עטע בעטרעפט 250,000.

די מורא׳דיגע ערד-ציטערניש אין אינדיען

3 שטעט פולשטענדיג פערניכטעט

באראשי. 31. (ספ. טעל.) ערשט איצט קען מען אן פרטים פון דער שרעקליכער ערד־ציטערניש אין מזרח־אינדיען, נישט קוקענדיג וואס זענען שוין אדורך עטליכע טעג נאך דער ערדציטערניש איז יעדע־ליי פערבונדונג מיט די ערטער, וואו די קאטאסטראפע איז פארגעקומען, אינגאנצען אפגעשניטען, ידיעות קומען נאר אן פון די אעראפלאנען, וועלכע זענען ארויסגעשיקט געווארען אויף אויספירונגען.

לויט די דאזיגע ידיעות איז די ערדציטערניש געווען די גרעסטע און שרעקליכסטע אין דער לעצטער צייט, דריי גרויסע שטעט: מאך, אביגום און פאנגיר זענען אינגאנצען פערניכטעט געווארען, א טייל פון דער בעפעלקערונג האט זיך איינגעגעבען צו ענטלויפען, די איבריגע זענען אומגעקומען אונטער די חורבות.

א חוץ די דאזיגע דריי שטעט, וועלכע זענען אינגאנצען פערניכטעט געווארען, זענען פיל אנדערע טיילווייז צושטער׳ט געווארען. די גאנצע אומגעגענד פון דער פראווינץ בעלודיסטאן ליגט אין חורבות.

די מאטעריעלע שאדענס זענען אומגעהויער, די בעפעלקערונג שטעהט פאר׳ן געשפענסט פון הונגער און עפידעמיעס, די אעראפלאנען ווארפען אראפ פעקלעך מיט עסען און מעדיקאמענטען.

דער אויפשטאנד אין פארטוגאל

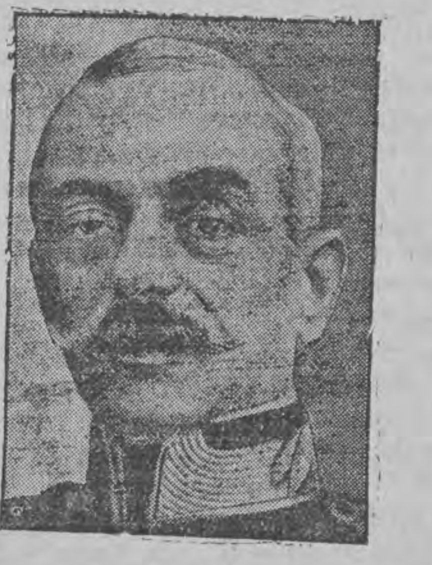

אנטאניע קארמאנא, דער פרעזידענט פון פארטוגאל

מלוכה-פרעזידענט קאנפערירט

מיט מארש. פילסודסקי און פרעמיער פריסטאר

ווארשא, 31 (טעלעפאניש) דער מלוכה-פרעזידענט איז היינט געקומען פון ספאלא קיין ווארשא און האט קאנפערירט א לאנגע צייט מיט דעם פרעמיער פריסטאר און דאן א שעה צייט מיט מארשאל פילסודסקי. קיין אפיציעלער קאמוניקאט וועגען די דאזיגע קאנפערענצען איז נישט ארויסגעגעבען געווארען. מ׳האלט אבער, אז די געשפרעכען זענען געפיהרט געווארען וועגען דער ערמארדונג פון דעפ. האלובקא.

בראזיליען ערקלערט א מאראטאריום

פאר אויסלענדישע הלוואות

לאנדאן, 31 (טז) מען מעלדעט פון ריא-דע-זשאנעירא, אז די בראזילישע רעגירונג האט ערקלערט א מאראטאריום פאר אלע אויסלענדישע הלוואות אויסגעשלאסען פון מאראטאריום זענען נאר די לאנג-טערמיניגע הלוואות. דער מאראטאריום נעמט אויך ארום די פראצענטער און אמארטיזאציע-צאהלען.

אכטונג, דאמען!

דערמיט מאך איך בעקאנט מיין געעהרטע קונדשאפט, אז אין מיין

דאמען=שניידער=אטעליר

L. APPEL

ŁÓDZ, GDAŃSKA 15

prawa oficyna, parter

איז אנגעקומען די נייעסטע

הערבסט=און ווינטער=זשורנאלען

ס׳ווערען אנגענומען זעמטליכע בעשטעלונגען צו צוגענגליכע פרייזען.

רעעלע בעהאנדלונג! פינקטליכע אויספיהרונג! קומט און איבערצייגט אייך!

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים=ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט=קראנקה.

און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועו-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל=קאבינעט לאסמעטיק.

-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוועגד. --

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.

נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. -

וויזיט 3 זל.

BORIS SOKOLOWER

BANKGESCHÄFT

DANZIG, Langemarkt Nr. 35

tel. 265-30. Telegr. Adr.: Interna.

אויספיהרונג פון אלערליי באנק=טראנזאקציעס

שנעלע ערלעדיגונג פון זאמטל. אינקאסא׳ס

אויף גינסטיגע בעדינגונגען.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאנא 4, טעל. 216=90

ספעציאל-ארצט פאר הויט= און ווענערישע קראנקהייטען, מענער=שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8–2 און פון 5–9 אוועגד.

בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

ENGLISH

פאראנפענגער און פארטגעשריטענע. קאנווערסאציע, ליטעראטור

צו צוגענגליכע פרייזען

ערטיילט א פעהיגער פעדאגאג. — אפפרעגען אין אדמיניסטר. פאר „Mir“

7-קל. מענער=שולע פון z pr. szk. państw.

ש. שולדענריין

29 פאלודניאווא 29

עם גן=ילדים איז די געוואונשענע שולע פאר קינדער, וואס די עלטערן ווילען זיי געבען צוזאמען מיט וועלטליכע בילדונג א שטרענגע רעליגיעזע ערציהונג און גרינדליכע לעהרע אין תנ״ך. העברעאיש, ווי אויך אין תלמוד.

דאס לעהר פערסאנאל בעשטעהט פון די בעסטע פעדאגאגישע קרעפטע. אין פארברייטונגס-קלאס ווערען אנגענומען שילער פון 5 און א האלב יאהר אהן שום קענטניש.

איינשרייבונג טעגליך אין אלע קלאסען פון 9–2 און פון 4–6 נ״מ

די הנהלה

פון דעם לאנג-עקזיסטירענדען 7 קל. ארטאדאקסישע חדר=שולע

„אור תורה" פון מיכאל יוסף טאנדאווסקי

ווסכאדניא 51 וואו עס ווערט געלערנט למודי קודש דורך די בעסטע מלמדים ספעציאליסטען דרדק, חומש, רש״י, נ״ך, משניות, גמרא ותוספות ווי אויף די למודי חול דורך די בעסטע פעדאגאגישע קרעפטען מאכט בעקאנט דאס ס׳ווערט אנגענומען תלמידים צום נייעם שול-יאהר. די פרייזען זענען צוליב דעם קריזיס צוגענגליך. דאס לאקאל איז פולשטענדיג רעמאנטירט געווארען מיט אלע היגיענישע איינריכטונגען. די קינדער ביז 8 יאהר ווערען אפגעפיהרט א היים דורך א ספעציעלען מענש.

Dr. med.

I. Grynberg

אינערליכע קראנקהייטען ספעצ. פאר הארץ

צוריקגעקעהרט

CEGIELNIANA 17 צעגעלניאנא

Telefo 17-415 טעלעפאן

Dr. B. Robinson

פיעטריקאווער 10, טעל. 131=86

צוריקגעקעהרט.

Dr. med

A. Uryson

אינערליכע קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

ליסטאפאד 20, טעל. 215=85.

Dr. MED. H. LUBICZ

ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 13=142

צמפפאנגס-שעה׳ן 8–10, 12–2, און 5–8, זונטאג און יו״ט 9–1, פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

„Praca"

פרויען=פאך=קורסען

ביי דער געזעלשאפט צו פערשפרייטען פאך-קענטעניסען צווישען יודישע פרויען

וואלטשאנסקא 21, טעל. 167-15.

עהמט אן איינשרייבונגען אויף פאלג. אפטיילונגען:

1) דאמען=שניידעריי,
2) האנד=שטיקעריי,
3) הוטען=פוצעריי,
4) וועש=ארבייט,
5) אנדולאציע,
6) מאניקור.

רער סעקרעטאריאט איז טעטיג פון 1 – 6 נאכמ.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז,
1 סעפטעמבער 1931

אפהענגיגקייט
— אדער —
זעלבסטשטענדיגע פאליטיק?

וועגען פארשלאג פון פוילען צו די סאוויעטען מכוח שליסען א נישט-אנגריף-אפמאך שרייבט ד"ר י. טהאן.

דער פראיעקט פון א נישט-אנגריף-אפמאך, וועלכען דער פוילישער געזאנדטער אין מאסקווע פאטעק האט איבערגעגעבען ליטווינאוו'ן בעדייט, צו די פוילישע אויסערן-פאליטיק ווערט שטארק אקטיוו. אהן ספק וואלט אזא אפמאך בעדייט א קא-לאסאלע ענטשפאנונג אין מזרח-אייראפא און דער-מיט א גרויסער שריט פאראויס צו דער פילשטענ-דיגער ענטוואפנונג, אדער לכל הפחות צו א פער-קלענערונג פון די בעוואפנונגען. און דעריבער האט די גאנצע וועלט, און אין דער ערשטער רייה פוילען גופא, בעגריסט מיט פרייד און מיט א געפיהל פון גרויסער דערלייכטערונג אט די נייע אקטיוו-קייט פון אונזער אויסערן-פאליטיק.

בלויז — וואס די דאזיגע אקטיווקייט איז צו פלוצים ארויסגעשפרונגען, אז זי זאל זיין אינגאנ-צען פערשטענדליך. פארוואס האט עס ה' פאטעק גראד ערב זיין אפפאהרען פון מאסקווע איבערגע-געבען אזא וויכטיגען דאקומענט דעם מיניסטער פון לאנד, וואו ער איז אקרעדיטירט? ס'איז קלאר, אז אין אזא פאל, ד. ה. ווען די זאך אליין איז נישט אזוי פערשטענדליך, זוכט מען ערקלערונגען אין פערשידענע זייטיגע אומשטענדען. און אט די זייטיגע אומשטענדען ברענגען צו דעם אונאנגע-נעהמען געדאנק, אז די נייע אקטיווקייט איז גע-בוירען געווארען נישט אין ווארשא, נאר אין פאריז.

דער לאגישער צוזאמענהאנג פון די געשע-הענישען איז אזעלכער: פראנקרייך פיהרט מיט רוסלאנד אונטערהאנדלונגען וועגען שליסען א רייה דיפלאמאטישע אפמאכען, פון וועלכע איינער וועט נאכ'ן רעגולירען די פראגע וועגען די פארמלחמה-דיגע חובות — טראגען דעם כאראקטער פון א נישט-אנגריף-פאקט. אין גאנג פון אט די אינטער-האנדלונגען, וועלכע זענען, ווייזט אויס, שוין זעהר ווייט אוועק — האט מען זיך דערמאהנט אין פאריז, אדער — וואס דאס איז אלץ איינס — עמיצער האט דערמאהנט, אז ביי דער ווייסל לעבט א פערבינדעטער, וועגען וועלכען מ'טאר נישט און מען קאן נישט ביי דער געלעגענהייט אויף קיין פאל נישט פערגעסען. נו, און דאן איז געקומען דער געדאנק, אז ס'וואלט נישט געשאדט, דאס פוילען זאל זיך פעראייניגען צו אט די אינ-טערהאנדלונגען (מיר וואלט באין אופן נישט גע-וואלט דערביי בענוצען דאס זעהר פריקרע ווארט „צושטעפען זיך"...) און אט אזוי איז מען געקומען דערצו, אז שוין זייט יאהרען ליגט א פערטיגער אקט, וואס ענטהאלט א פארשלאג פון די סאוויע-טען צו שליסען א נישט-אנגריף פאקט מיט פוילען. צי וואלט מען אלזא נישט געקאנט ארויסציהען דעם אקט און אפפרישען איהם אין דער פארם פון פוילענס א פארשלאג צו רוסלאנד? אט אזוי ארום איז געבוירען געווארען אונזער „אקטיווקייט" און דער פארשלאג, וואס איז געמאכט געווארען אין מאסקווע.

אבער אין דעם פאל ענטשטעהט די פראגע: צי קאן אונז אזא אקטיווקייט געבען א פולע סא-טיספאקציע? מיר האבען מורא, אז נישט אויך ווייל זי איז נישט פולקאם זעלבסטשטענדיג. מיר האבען שוין פון לאנג געקאנט האבען אזא אפמאך מיט רוסלאנד פון אייגענעם, פון אייגענער האנט. איצט — ווער ווייסט, צי מיר וועלען איהם קריגן. דער פערדאכט אליין, אז אונזער אקטיוויטעט איז געבוירען געווארען נישט ביי דער ווייסל, נאר ביי דער סען, ברענגט דערצו, אז ליטווינאוו טראגט אריבער א טייל פון זיין זעלבסטשטענדיגקייט פון מאסקווע קיין — בערלין. עס איז דעריבער פער-האן א מעגליכקייט, אז אונזערע אונטערהאנדלונ-גען מיט רוסלאנד וועלען ווערען א געגענשטאנד, אויב נישט פון א שטרייט, איז לכל הפחות פון א געשפרעך צווישען פאריז און בערלין. דאן קאן אונזער אקטיוויטעט פערוואנדעלט ווערען אין א פולשטענדיגער פאסיווקייט.

דער נישט-אנגריף-פאקט מיט רוסלאנד, איז בלויז צוליב דעם נישט צושטאנדגעקומען ביז איצט, ווייל מיר האבען דאס שליסען דעם אפמאך גע-מאכט אפהענגיג פון אריינציהען אין איהם א רייה מלוכות, דהיינו, רומעניען און די באלטישע לענ-דער. מיר זענען נישט איינגעגאנגען אויף שליסען א צווייזייטיגען פאקט, וואס זאל ארייננעמען אונז און רוסלאנד.

פערשטעהט זיך, ס'וואלט געווען גלייכער, ווען מיר האבען מיט זיך די באלטישע לענדער און רומעניען. מיר טארען אבער דארפען נישט מאכען קיין אונבאדינגטען תנאי. א פאקט איז, אז דער סאוויעטישער פארשלאג בלאנקעט זיך ארום שוין זייט 6 יאהר און קומט נישט צו קיין תיקון כמעט אויסשליסליך דערפאר, ווייל מיר פאדערן באלד צו פערברייטערן דעם פאקט אויך אויף אנ-דערע מלוכות.

איבריגענס האט מען עפיס נישט געהערט ביז איצט, אז רומעניען אדער די באלטישע לענדער זאלען אונז זיין אויסערגעוועהנליך דאנקבאר דער-פאר, וואס מיר אפיקעווען זיך מיט זיי.

דאכט זיך, ס'איז פולקאם ריכטיג די פאדע-רונג, אז אונזער אקטיווקייט אויפ'ן אינטערנאציא-נאלען געביט זאל זיין מעהר אינטענסיוו, מעהר אונאפהענגיג, זעהר צוועקמעסיג, אבער זי זאל זיך ווי ווייט מעגליך בעגרעניצען מיט דער אייגענער אינטערעסען-ספערע. דער שריט פון ה' פאטעק וואלט געקאנט איצט פיהרען צו אזא אקטיוויטעט. אבער מ'וואלט געדארפט זיך ווינשען, אז דער פארשלאג, וואס איז איצט געמאכט געווארען אין מאסקווע, זאל ווערען א ווירקליכקייט און לעבע-דיגער פאקט.

רעוואלוציע נומער 23
לעצטער נישט-געלונגענער אויפשטאנד אין פארטוגאל

די אויסלענדישע בלעטער ברענגען פרטים פון דעם לעצטען אויפשטאנד אין פארטוגאל, וועלכער האט זיך שיער נישט געענדיגט מיט אן איבערקערעניש פון דער אָרדענונג אין דער מלוכה. די איצטיגע רעוואלוציע איז לויט דער צאהל די 23-טע פון זינט דער קעניג מאנועל האט זיך אין יאהר 1910 אפגעזאגט פון טראן.

זעקס א זייגער אינדערפריה האבען זיך די איי-וואוינער פון ליסאבאן אויפגעכאפט פון א שטאר-קער שיסעריי אויף די גאסען. מאמענטאל האט זיך איבער דער שטאדט פערשפרייט א קלאנג וועגן א מיליטערישען אויפשטאנד. בעוואפנט מיט באמבעס און מיט ביקסען האבען זיך די בירגער געלאזט לויפען צו די קאזארמעס פון דריטען אר-טילעריישען פולק. דער פולק איז תיכף אריבער אויף זייט פון די אויפשטענדיגע, האט ארעסטירט אלע אפיצערען, האט ארויסגענומען אויף דער גאס די הארמאטען און האט זיי אנגעשטעלט אויף די קא-מעס פון דעם מיליטער, וואס איז געבליבען געטריי דער רעגירונג און דער פאליציי, וואס האט זיך געהאט פעראיבאריקאדירט אין דער געביידע פון דער פאליציי. דאס רעגירונגס מיליטער האט זיך אבער ארויסגעוויזען שטארקער פאר די אויפ-שטענדיגע און די לעצטע זענען אפגעטראטען. אויף די גאסען האט זיך אנגעהויבען א פערפאלגונג די איבערגעשראקענע איינוואוינער האבען זיך בע-האלטען אין די הייזער. איבער דער שטאדט האבען געשוועבט ארומפליהען עראפלאנען, וועלכע האבען געווארפען באמבעס אויף די קווארטאלען, וואו עס האבען זיך געהאט בעהאלטען די אויפשטענדיגע.

אין עטליכע שעה ארום איז די רעוואלוציע געווען דערשטיקט, דאס מיליטער האט מיט שטורם איינגענומען די באריקאדען פון די אויפשטענדיגע, דער פיהרער זייערער גענעראל דיאז איז געווארען ארעסטירט.

אין גאנצען זענען די איינוואוינער פון לי-סאבאן מיט ערשטוינונג געוואויר געווארען, אז די צאהל דער הרג'עטע אין דעם קאמף בעטרעפט נישט מעהר פאר 10 פערזאן, און א שיסעריי פון הארמאטען און קוילענווארפער איז דאך פון ביידע זייטען געווען אזעלכע, אז מען האט געקאנט מיי-נען, דאס טויזענטער מענשען פאלען אין די גאסען פון ביידע צדדים.

איבער די גאסען פון ליסאבאן פאהרען ארום געפאנצערטע אויטאמאבילען. דער קלאנג, אז דער פרעזידענט קארמאנא איז פערוואונדעט געווארען בעת די קאמפען האט זיך נישט בעשטע-טיגט. עס ווייזט זיך איבערהויפט ארויס, אז דאס מיליטער פון דער רעגירונג האט כמעט נישט גע-האט קיין פערלוסטען, ווייל די אויפשטענדיגע האבען געהאט ארעסטירט זייערע אפיצירען און אליין זיך בעגעהן מיט די הארמאטען האבען זיי נישט געקאנט. די רעגירונג פון גענעראל קארמאנא בעהערשט די לאגע.

מ'דארף בעמערקען, אז דער פארלעצטער אויפשטאנד אין יאהר 1927 איז געווען בעדייטענד בלוטיגער און האט געקאסט הונדערטער קרבנות.

די קאריקאטור פון מוסאליני'ן
איטאליענישער שרייבער וועגען היטלער'ן

אין פאריז איז נישט לאנג ערשינען א בוך פון איינעם פון די פאשיסטישע פיהרער קורציא מאלאפאטע. דאס בוך טראגט דעם העכסט סענסא-ציאנעלען נאמען „די טעכניק פון מלוכה-איבער קעהרעניש". דער מחבר, אן איבער-געגעבענער פאשיסט און א הייסער אנהענגער פון מוסאליני'ן, האט פער-נומען דיפלאמאטישע פאסטענס אין פערשידענע לענדער. ער האט דעריבער ערפאהרונג וועגען די פערשידענע אופנים, אויף וועלכע עס ווערען גע-מאכט אויפשטאנדען און רעוואלוציעס. אין בוך פון מאלאפאטע געפינט זיך אויך א גלענצענדע כאראק-טעריסטיק פון דעם פרעטענדענט אויף דיקטאטאר אין דייטשלאנד היטלער'ן, וועלכען מאלאפאטע רופט אן מיט איראניע „דער דיקטאטאר, וואס האט נישט געטראפען אין פינטעל אריין". מיט פעראכטונג ווארפט דער מחבר אפ יעדען פרוב אפילו צו פער-גלייכען דעם דייטשען שווארצמאה'ניק מיט מוסא-ליני'ן. היטלער מיט זיינע גנבהשע אויגעלעך, מיט זיינע ציניש פלענער און פייערדיגען ענטאזיזם איז נישט מעהר ווי א לעכערליכע קאריקאטור אויף מוסאליני'ן.

צווישען די היטלעראווצעס הערשט א גע-וואלדיגע דיסציפלין, וואס איז איינגעפיהרט גע-ווארען דורך היטלער'ן און וואס ערקלערט דעם פיהרער פאר א מענש אהן פעהלערן און טעות'ען. די היטלעראווצעס ווערען ממש דערשטיקט פון דער אינערליכער פארטייאישער דיקטאטור, וואס מאכט פון אלע מיטגלידער נישט עפעס אנדערש ווי בלינדע געוועהרקלייג אין די הענד פון היטלער'ן און וואס דארפען דינען אויסשליסליך אויף צו זעטיגען זיין אייגענליבע. זעלבסטווירדע, אינטעליגענץ, קולטו-רעלקייט רופען ביי די נאציאנאל-סאציאליסטען ארויס א שרעקליכען האס.

דער אויספיהר, צו וועלכען עס קומט דער מחבר פון בוך, איז זעהר אן אריגינעלער, דהיינו, ער האלט, אז היטלער גופא איז נישט פעהיג צו קיין שום רעוואלוציאנערער טאט און אויב עס פעהלט עפעס די היטלעראווצעס, איז עס נישט קיין ארמעע, נאר דווקא א פיהרער.

שענדליכע עלילת-דם-העצע
בעת דער וואהל-קאמפאניע אין קאנאדע

מאנטרעאל, (יט"א) לויט די ערהאלטענע ידיעות, ווערט בעת דער איצטיגער וואהל-קאמפא-ניע צום לעגיסלאטיור-ראט אין דער פראווינץ קוועבעק געטריבען אויך א שענדליכע עלילת-דם העצע.

די יודישע שול-פראגע ווערט שטארק אויס-גענוצט דורך די קאנסערוואטיסטען אין זייער קאמף געגען די ליבעראלען, וועלכע האבען זיינערצייט אונטערשטיצט דעם פלאן פון א בעזונדערען יו-דישען שול-וועזען.

דער קאנסערוואטיווער קאנדידאט ד"ר ראול פאולין האט אויף א וואהל-מיטינג אין שטעטעל סאנט וויקטאר אנגעגריפען דעם ליבעראלען מי-ניסטער טאשעראן, דערפאר, וואס ער האט אונטער-שטיצט די יודישע שול-פאסטולאטען, ווען „עס איז נישט קיין סוד, אז דער תלמוד לערנט די יודען צו ערמארדען קריסטליכע קינדער, וואס עס ווערט נישט בעטראכט פאר א חטא".

דער יודישער פעדלער פון קוועבעק ה' סטאנ-דאהד, וועלכער איז געווען אנוועזענד אויף דעם מיטינג, האט שארף פראטעסטירט געגען ד"ר פאו-לינ'ס ווערטער און האט זיי בעצייכענט אלס באר-באַרישען ליגען.

די פערזאמעלטע האבען זיך געווארפען אויף דעם יודישען אפאנענט, וועלכער האט קוים בעוויזען צו ענטלויפען.

„איהר זייט דער וויכטיגסטער פאקטאר ביים א"י-אויפבוי"
די ראש-השנה ווענדונג פון נחום סאקאלאוו צום אמעריקאנער יודענטום

לאנדאן. (יט"א) דער פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע און פון דער יודישער אגענץ נחום סאקאלאוו האט זיך, אין פארבערייטונג פון זיין אמעריקער-רייזע, געווענדעט מיט א ראש-השנה-באטשאפט צום אמעריקאנער יודענטום, אין וועלכען עס ווערט צוו. אנד. געזאגט: „נישט קיין פרעמדער ווענדעט זיך איצט צו אייך. מיט פרייד דערמאן איך די טעג, וועלכע איך האב צווישען אייך פערבראכט. מיין אויפגאבע איז געווען אייך צו בעוועגען, איהר זאלט ערפילען די פליכטען, וועלכע עס האט ארויפגעלעגט אויף אייך דער א"י-אויפבוי. איהר זייט געווען אונבעוואוסטע ווערקצייג פון שיקזאל ביי ראטעווען מיליאנען יודען. איהר זייט דער וויכטיגסטער פאקטאר ביים אויפבוי פון לאנד פון אונזער גלארייכער פערגאנגענהייט און אונזער גרויסער צוקונפט. איצט אפעליר איך צו אייך וועגען באלדיגער הילף, מיר שטעהען פאר דער שווערער אלטערנאטיוו, וועלכע א קריטישע לאגע קען שאפען פאר א קעמפענדען פאלק: זיין אדער נישט זיין, עקזיסטענץ אדער פערניכטונג. איך צווייפעל נישט קיין איין רגע, אז איהר וועט ענטשיידען אפווארפען דעם געדאנק פון פערניכ-טונגען און איהר וועט ענטשיידען פאר לעבען און ארבייט עס שטעהט פאר אונז די בייטע דרינגענדע אויפגאבע צו שאפען 100.000 פונט. אין די ערי-סטע לענדער האבען זיך שוין די זאמלונגען אנגע-הויבען און האבען שוין געגעבען פרוכטען. מיט אייער אונטערשטיצונג וועלען מיר זיין אימשטאנד צו עפענען א נייע עהרע פון גרויסער טעטיגקייט אין ארץ-ישראל".

פרעזידענט סאקאלאוו ענדיגט זיין באטשאפט מיט אן אויפאדערונג צו אחדות. ווען דער שונא שטעהט פאר'ן טויער, מוזען אלע שטרייטען אויפ-הערען. אלע מוזען זיך פעראייניגען פאר זאפאר-טיגער צוזאמענארבייט.

די מאנדאט-קאמיסיע
און די אינפארמאציעס פון דער אראבישער פרעסע

גענף. (יט"א) אויף דער לעצטער סעסיע פון דער מאנדאט-קאמיסיע האט דער ענגלישער מיטגליד לארד ליוגארד אויפגעהויבען די פראגע, צי עס איז נויטיג, אז דער סעקרעטאריאט זאל אויך אויף להבא צוגרייטען פאר די קאמיסיע-מיטגלידער אן איבערזיכט פון דער אראבישער פרעסע, ראשית זענען די ידיעות דאן תמיד שוין פערעלטערט און השנית קריגען די מיטגלידער איצט דירעקט אראביש צייטונגען. לארד ליוגארד בעמערקט דערביי, אז בכלל איז די אראבישע פרעסע אזוי טענ-דענציעז, אז מען קען זיך צו איהר נישט בעציהען ערנסט.

די קאמיסיע האט בעשלאסען מבטל צו מאכען די פרעסע-איבערזיכטען.

Dr. Z. Rakowski
פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן
אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 5—8

בערי͏הםטע שטאָט אין שפּאַניען,

וואָס טראָגט דעם נאָמען נאָך אַן׳אַלטען ייד

סאַנטיאַגאָ (הייליגער יעקב) הייסט נאָך דעם אַלטען ארץ־ישראל׳דיגען יודען יעקב בן זבדיה, וואָס האָט פערלוירען זיין קאָפּ אין ירושלים און איז דערנאָך אָהין אַ קאָפּ צוגעשוואומען צו די ברעגעס פון שפּאַניען

פון מיין רייזע אין שפּאַניען

פון ד״ר א. קאָראַלניק

דער גאַליצישער הייליגער אויף דער רעגען

איך בין געקומען קיין וויגאָ גאַליציאַ, ריכטיגער — „גאַליסיאַ“ ווי עס ווערט אויסגעשפּראָכען אין שפּאַניש מיט אַ „ס“ — מן הסתם כדי זיך צו אונטערשיידען פון אונזער גאַליציע — מיט אַ „צ“, אָבער עס העלפט נישט. הפּנים, דער גאַנצער ענין „גאַליציע“ איז אַ שפּאַנישער, און קאָלומב האָט איהם אַריבערגעבראַכט אויף זיין קאַראַוועלע אין דער דע׳אַלט נאָך אַזוי אומשולדיגער אַמעריקאַ, און עס איז שוין געוואָרען אַזאַ טראַדיציע אין אַמעריקאַ.

פאַרוואָס אייגענטליך די שפּאַניער שמייכלען אונטער, ווען מ׳רעדט פון גאַליציאַ — זייער גאַליציע — פערשטעה איך נאָך אַלץ נישט. הגם איך בין שוין צום צווייטען מאָל אין שפּאַניען, — און אין גאַליציאַ. אָבער עס צינדען זיך אָן די אויגען ביי יעדען שפּאַניער ווען מען דערמאָנט איהם אָן אַנדאַלוזיע, ער ווערט ממש אַ דערציטערטער, ווען מען רעדט אַרויס דעם נאָמען וואַלענסיאַ, ער שטראַהלט אויף ווען מען רעדט וועגען מאַדריד — אָבער, פרעגט מען וועגען וויגאָ, סאַנטיאַגאָ די קאָמפּאָסטעלאַ, קאָרוגיאַ — טוט ער אַ מאַך מיט דער האַנד, „יאָ גאַליציאַ, דאָס איז אַ וועלט פאַר זיך, און דערצו נאָך אַ נאַסע, עס געהט דאָרט תמיד אַ רעגען“. „תמיד?“ „ניין חדשים אַ יאָהר — שטענדיג: און די איבעריגע דריי — אַ פּאָר שעה אַ טאָג“.

איך האָב געלאַכט, געמיינט — שפּאַנישע מליצה. און מאָלט אייך אויס מיין פערוואונדערונג: עס געהט טאַקע שטענדיג אַ רעגען אין גאַליציאַ, קוים אַראָפּ פון שיף און — שוין האָט אָנגעהויבען קאַפּען אַזאַ נאַסער, דריבנער רעגען, אַזוי צו זאָגען — אַ שלום־עליכם. דוכט זיך שפּאַניע — און דערצו נאָך דער ערשטער יוני, וואו עס מוז זיין נאָך אַלע געזעצען אַ זומערדיגער, הייסער, בלויער, דרומדיגער הימעל, אָבער גאַליציאַ האָט זיך איהר טראַדיציע, עס האָט נישט געהאָלפען — געמוזט אַרויסנעהמען דעם פערפּאַקטען מאַנטעל — קויפען זיך אַ רעגענשירם פאַר די ערשטע אויסגעביטענע פּעזעטאַס — און לאָזען זיך איבער די גאַסען פון וויגאָ.

אַ טיפער אומעט איבער דער שטאָט. עפּעס אַנ־אייגזאַמקייט און אַ פער־יתומטקייט, די גאַסען כמעט פּוסט. שטיל נישט קיין געזאַנג, נישט קיין געלעכטער. ברייטע שטיין־געפּלאַסטערטע גאַסען, ווייסע, האַרטע שטיינער, און האַרט־פּנימדיגע, שטיינערנע מענשען געהען לאַנגזאַם איבער די גאַסען, פּונקט ווי עס וואָלט גאָר נישט געווען קיין האַפען־שטאָט מיט מאַטראָזען, מיט שענקלעך מיט דעם גאַנצען תאווהדיגען ווילדען לעבען פון אַ האַפען, אַפילו די מאַטראָזען זענען דאָ אַזוי סטאַטעטשנע. געהען אַרום מיט אַראָפּגעלאָזטע אויגען און — שעהמען זיך, וואָס זיי זענען נישט קיין גלחים.

פאַרוואָס איז אַזוי טויט די שטאָט? — פרעג איך מיין שפּאַנישען פריינד, דעם שרייבער, און ער ענטפערט מיר מיט אַ ליד — פון אַ גאַליצישער דיכטערין, ראָזאַליאַ קאַסטראָ דע מורגיאַ:

„דער געהט אַוועק — און דער פאָהרט אַוועק,
און אַלע צעפאָהרען זיך, אַלע,
גאַליציאַ, דו בלייבסט אָהן מענער,
וואָס וואָלטען געקענט דיר בעאַרבייטען
יתומים האָסטו דערפאַר און יתומות,
און דערפער פול מיט איינזאַמקייט,
אַ לאַנד, וואָס האָט נישט קיין קינדער,
און קינדער וואָס האָבען נישט קיין לאַנד“.

„אויסגעצויגען“ וויגאָ, ריכטיגער — אויסגעגאַנגען, אונטער דעם דינעם רעגען און דעם קאַלטען ווינט, נישטאָ מעהר וואָס צו זעהען — סיידען די קאַטעדראַלע, שוין פון דער ווייטענס טראָגט דער ווינט אַנטקעגען דעם ריח פון ווייהרויך, גלאָקען־קלינגען, אַרום דעם קלויסטער גרופּעס מענשען, דוכט זיך — גאַנץ וויגאָ, יונגע, אַלטע פרויען מיט קאָשיקלעך אויף די קעפּ, מיידלעך מיט שוואַרצע טיכלעך, מען איז פרום אין וויגאָ, איך קוק אריין אין דער קאַטעדראַלע, אַ פּראָצעסיע — ברענענדיגע ליכט, גלחים אין געלע, גאָלד־געשטיקטע מאַנטלען, מאָנאַכען אין שוואַרץ — טונקעל, אַלצדינג אַזוי שטרענג אומעטיג, שווערער מיטעלאַלטער.

און עס איז נישטאָ וואָס צו טון אין וויגאָ.

„האַמבורע דע דיאָס“ — מענש איינער, זאָגט מיר מיין פריינד, — „איהר ווייסט נישט וואָס צו טון? אָט זעצט זיך אַריין אין דעם אויטאָבוס און פאָהרט אַריבער אין סאַנטיאַגאָ די קאָמפּאָסטעלאַ! גראָד הויבט אָן צו שיינען די זון! כאַפּט אַריין אַ פּאָר ליכט־שטונדען! אָבער — איהר קענט דאָך נישט׳ס וואָרט: ווען דו געהסט צו אַ פרוי פערגעס נישט די בייטש, אָבער ווען דו געהסט צו דעם הייליגען יעקב אין סאַנטיאַגאָ פערגעס נישט דעם רעגענשירם“.

איך זעץ מיך אַריין אין דעם אויטאָבוס, און דווקא אויבען — וואו עס איז פריי און אָפען — און פאָהר אין דער אוראַלטער לעגענדאַרישער שטאָט סאַנטיאַגאָ די קאָמפּאָסטעלאַ!

בערג, וואַלד און אַנטקעגען מיר דער ים, און פון די וועלדער אַ פרישער, פערשיכורנדער זיסער ריח פון סאָסנעס, פון ראָזמאַרין, פון גרינעס, שמעקענדיגען וואַלד, און איך טראַכט: וואָס פאַר אַ וואונדערבאַרע רייזע האָבען זיי געמוזט האָבען, די אַלטע וואַנדערער, די פרומע קאַטוילקען וואָס האָבען אויסגעטראָטען אָט דעם דאָזיגען וועג — צווישען וועלדער, בערג און ים! צופּיס, פּאַוואָליע און די בוימער האָבען זיי צוגעשאָקעלט און פּונקט אַזאַ ריח ווי היינט האָט זיי בעגעגענט: סאָסנע און ראָזמאַרין און ים־געראָך.

און איך זעה מחנות — מיליאָנען מענשען פון אַלע עקען פון איראָפּאַ, טויזענד יאָהר עולי רגל־באַאיוויטעס. קאַרל דער גרויסער, דער לעגענדאַרישער העלד פון שפּאַניען, סיד דער קעמפּער אַקעגען די אַראַבער. אַלערליי פירשטען און פערנאַנדען און כאַאימעס, דער מאָלער וואַן־דייק, קעניגען פירשטען, קינסטלער — אויף אייזלען און קאַרעטעס מיט זעקם פערד, אויף בעטלעך, געטראָגען פון קנעכט, אויף שטעקענס — קראַנקע, עלענדע, פערצווייפעלטע — און אַלץ צו דעם אלטען יודען פון ארץ־ישראל יעקב דער זוהן פון זבדיה, וואָס האָט פערלוירען זיין קאָפּ אין ירושלים און דערנאָך אָהן אַ קאָפּ צוגעשוואומען צו די ברעגעס פון שפּאַניען — צו דעם אָרט וואָס האָט אַמאָל געהייסען „איריס פלאַוויאַ“ און געהערט צו אַ רוימישער גרונד־בעזיצערין.

און וואָס דאַרף אַ יוד האָבען אַ גאַנצען קאָפּ — ווען עס איז איהם בעשערט צו זיין אַ „הייליגער“ אין שפּאַניען?

פון יעקב איז געוואָרען סאַנטיאַגאָ, און אַרום זיין קבר, זיין נאָמען, זיין לעגענדאַרישען קבר, האָט זיך אויסגעבויט אַ שטאָט און אַ קאַטעדראַלע ווינטיגער, אַ קאַטעדראַלע מיט אַ שטאָט אַרום איהר.

באַלד, גאָר באַלד, אין מיטען וועג — הויבט אָן צו געהן אַ רעגען, און נישט מעהר קיין דינינקער, ווי אין וויגאָ, נאָר אַ ליידענשאַפטליכער, אַ פייבדליכער, אַ רעגען, וואָס פּאַטשט אין פּנים אַריין און שטעכט.

אַ נאַסער, דורכגענומענער פון דעם קאַלטען ווינט — בין איך אָנגעקומען קיין סאַנטיאַגאָ, און איבער שמאָלע גאַסען, געסלעך וואָס זעהען־אויס ווי קאָרידאָרען — צו דער קאַטעדראַלע, מערקווירדיג — עס זענען דאָ אַ סך צוגאַנגען צו דער קאַטעדראַלע. אייגענטליך פיהרט יעדער וועג אין סאַנטיאַגאָ צו דעם קלויסטער, אָבער אויף מיין מזל איז אויסגעפאַלען צו קומען צו דער קאַטעדראַלע דורך אַ געסעל — וואָס טראָגט דעם נאָמען „דע לאָס ליטעראַטאָס“, די גאַס, אָדער דער פּלאַץ פון די ליטעראַטען.

אַ גרויסע, מירמעלשטיינערנע אויפשריפט אויף אַ וואַנט דערצעהלט די געשיכטע און די סיבה פון דעם נאָמען. אָבער מיך אינטערעסירט נישט זעהר שטאַרק די ליטעראַטור־געשיכטע פון גאַליציאַ, עס איז גענוג פאַר מיר, גענוג סימבאָליש, וואָס מיין צוגאַנג צו דעם היסטאָרישען מאָנומענט איז — ליטעראַטור. עס איז אייגענטליך שטענדיג מיין גורל — און מיין פחד, אפשר זעה איך דאָס לעבען. די וועלט — צו־ליטעראַריש? עס זענען דאָך פערהאַן אַנדערע צוגאַנגען צו דעם לעבען — ברייטערע דירעקטערע!

אָבער — נוער ווייסט, אפשר איז אַלצדינג ליטעראַטור? אַלצדינג — וואָס דערוויטערט זיך אויף אַ טריט פון דער קיך און פון דער בעט, און אויך דאָרט — גיך ווערט געשטילט דער הונגער, אַ סעקונדע דויערט די תאווה — אָבער וואָס פאַר אַ וואונדערבאַרע דעקאָראַציעס אַרום די צוויי פרימיטיווע אור־וועלטליכע מאָטיווען! און ביי דעם אָנהויב, ווי ביי דעם סוף — ליטעראַטור.

איך געה אַרום איבער דער ריזיגער קאַטעדראַלע. אַ לאַבירינט. זיילען און אַלטאַרען. פינסטער. דורך די שמאָלע און לאַנגע גאָטישע פענסטער דרינגט אַריין אַ שוואַכער שטראַהל פון דעם פערוואָלקענטען הימעל.

ווייהרויך אין דער לופט. גלעקלעך קלינגען. ווייסע מאַנטלען איבער שוואַרצע סוטאַנען, גאָלדגעלע, פינקלענדיגע מלבושים פון די בישאָפען.

ערגעץ־וואו ווערט געזונגען. ערגעץ־וואו זיפצט מען „אמן“. פרויען מיט פערמאַכטע אויגען ליגען אויף די קניה — און אומעטיג איז אין דער קאַטעדראַלע.

אַ רעליגיע פון שווערקייט, פון כמאַרע, פון טונקעלער פערשלייערטקייט.

עס איז גראָד אַ גרויסער חגא־טאָג. און ווי דער מנהג איז אין סאַנטיאַגאָ, הענגט מען אויף ביי אַזאַ געלעגענהייט דעם גרויסען „בוטאָפומיערא“ — אַ ווייהרויך־קעסטעל פון בראָנז און גאָלד. און איבער דער גאַנצער קאַטעדראַלע שאָקעלט זיך די ריזען־כלי. דער ווייהרויך דרינגט אַריין אין יעדער פאָרע פון דעם קערפּער, אין די קליידער — אַ זיסליכער גערוך פילט־אָן דעם גאַנצען בנין. דער קאָפּ הויבט זיך אָן צו דרעהען. אומעטום דאָס אייגענע. אַלטאַרען, הייליגען־בילדער, סטאַטועו, פרויען שטעהען אויף די קניה — און עס זיפצען צוגויסגעפרעסטע ליפּען.

אַזוי איין שעה און די צווייטע. און איך ווער מיד פון יעקב דעם זוהן פון זבדיה און פון זיין גאַנצען פּאָמפּ.

איך געה איבער די לאַנגע [illegible] סאַנטיאַגאָ. גלחים — וואו דאָס אויג קוקט. און [illegible] פון מעדיצין. מחמת סאַנטיאַגאָ האָט צוויי ליידענשאַפטען: די קאַטעדראַלע און די מעדיצין און די מעדיצינער פון סאַנטיאַגאָ, די פּראָפעסאָרען פון דער דאָרטיגער אוניווערזיטעט האָבען נאָך אַ ליידענשאַפט: אָפּעראַציעס. מען אָפּערירט זיך אין גאַנץ איראָפּע נישט אַזוי פיל ווי אין דער שטאָט סאַנטיאַגאָ. הפּנים — דער איינפלוס פון דער קירך, בלויז די קירך האָט ליב געהאַט צו ברענען, — די מעדיצין פון סאַנטיאַגאָ האָט ליב צו שניידען. דער רעזולטאַט איז דער אייגענער.

איך זוך אויף די גאַסען פון סאַנטיאַגאָ, אויף דער העראַדורא, אויף דער רוא דעל ווילאַר סימנים פון דער רעוואָלוציע, פון דער נייער שפּאַנישער רעפּובליק. אַ פאָהן, אַ צייכען, אַ מאַניפעסט. אָבער ביז צו סאַנטיאַגאָ איז הפּנים נאָך נישט דערגאַנגען די נייעס. אין דעם שאָטען פון דער קאַטעדראַלע מאַכט מען נישט קיין רעוואָלוציעס.

און פאָרט: אין די קאַפעס טומעלט עס זיך, מען רעדט, מען שרייט, מען שפּילט אין דאָמינאָ, ביי אַ טישעל דיסקוטירט מען פּאָליטיק. רעפּובליק, אויטאָנאָמיע, די פראַגע פון גאַליצישען סעפּאַראַטיזם אָדער דעם „סטאַטוטאָ גאַיעגאָ“.

איך ווער פאָרגעשטעלט פאַר אַ גרופּע זשעסטיקולירענדע מענשען. דאָס זענען די „פּאָליטיקער“ פון גאַליציאַ. איינער פון זיי — פּאַס אַנדראַזע, אַ יונגער מאַן מיט אַ מערקווירדיג „גויאישען“ פּנים, ענטוויקעלט פאַר מיר דעם גאַנצען פּראָגראַם פון גאַליציע. אויטאָנאָמיע פון פערוואַלטונג, היסטאָרישע רעכט, אָפיציעלע אָנערקענונג פון דעם גאַליצישען דיאַלעקט א. אַז. וו. „וואָס דאַרפט איהר דאָס אַלצדינג האָבען?“ — פרעג איך דעם יונגען „פּאָליטיקאָ“, איינעם פון די פיהרער פון די גאַליצישע אויטאָנאָמיסטען. און ער ענטפערט מיר אַזוי נאאיוו: מיר ווילען דאָ אויך זיין „קאַסיקעס“, מיר ווילען האָבען די דעה און נישט בלויז פּאָלגען מאַדריד. „דאָס אַלץ? וואָס ווילט איהר מעהר?“

און באמת, וואָס דאַרף מען האָבען מעהר, ווען מען וואוינט אונטער דעם שאָטען פון דער ריזיגער קאַטעדראַלע, און עס געהט אַ רעגען צעהן חדשים אין יאָהר?

איך פאָהר ווייטער. אויפ׳ן וועג קלויסטערס, באַסטיד מיט אַ מערקווירדיגען נאָמען. „עסבעסטיר מיט אַ מערקווירדיגען נאָמען: „עס קלאַווישוד“ — שקלאַפעריי.

אַ בעריהמטע מאַדאָנע — און אַ נאָך בעריהמטערע טאָכטער פון אָט דעם שטעטעל אָדער דאָרפעל: „די שעהנע אָטעראָ“ — אָט די וועלט־בעריהמטע שעהנקייט, וואָס האָט פערדרעהט דעם קאָפּ און פער׳כישופ׳ט קעניגען און באַנקירען.

און די שעהנע אָטעראָ פלעגט פון צייט צו צייט קומען אַהיים — צו איהר מאַדאָנאַ — און בעטען מחילה פאַר איהרע זינד. און כדי צו פערגיטיגען, האָט זי איהר אַוועקגעשאָנקען איהרע מלבושים, די שעהנע פּאַריזער טואַלעטען פון דער פּרעפּעליבער טענצערין.

און די מאַדאָנאַ פון דער שקלאַפעריי טראָגט די קליידער פון דער „זינדיגער טענצערין“.

און געהט, זאָגט — אַז די וועלט איז נישט ליטעראַטור!

יאַפּאַנער אין קאָרעא

אונטער דער אויפזיכט פון יאַפּאַנישער פּאָליציי נעמען זיך די קאָרעאַנער צוריק זייערע סחורות און חפצים, וואָס זענען דורך כינעזער צעראַבירט געוואָרען.

שיף־קאַטאַסטראָפע

[illegible] „גענעראַל אָזאָריאָ“ ראַטעוועט די פּאַסאַזשירען פון אמעריק. דאַמפער „וועסטערן וואָרד“

שווערע לאַגע פון בעסאַראַבער יודענטום

בוקארעשט. (יט״א) א דעלעגאַציע פון דער יודישער קהלה בראש מיט׳ן רב הכולל צירעלסאָן האָט זיך פערגעשטעלט פאַר׳ן מיניסטער פאַר בעסאַראַביען ה׳ רישקאַנו און, אָנווייזענדיג אויף דער קאַטאַסטראָפאַלער לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין בעסאַראַביען, איהם געבעטען צו פערלייכטערן די שטייערן און נישט דערלאָזען פערקלענערען די סובסידיעס פון די מוניציפּאַליטעטען פאַר די יודישע אינסטיטוציעס.

דער מיניסטער האָט צוגעזאָגט גינסטיג צו ערלעדיגען די יודישע דעזידעראַטען.

דער „טאָג פון אַרבייטסלאָזע“

ריגע, 31 (ספּ. טעל.) דער אויספיהר־קאָמיטעט פון דריטען אינטערנאַציאָנאַל האָט בעשלאָסן צו אָרגאַניזירען דעם 1 אָקטאָבער ה. י. אַנ׳אַלוועלטליכען „טאָג פון אַרבייטסלאָזע“.

אין דער אַרויסגעגעבענער אינסטרוקציע בעאויפטראָגט דער דריטער אינטערנאַציאָנאַל די קאָמוניסטישע פּאַרטיאָטען אין איראָפּאַ און אמעריקא איינצואָרדענען וואָס גרעסערע דעמאָנסטראַציעס פון אַרבייטסלאָזע.

א יאהר נאך דער חתונה איז זי געווארען א... כלה

ווי אזוי א יונג ווייבעל האט זיך געמאכט פריילעך אין קוזמיר און תנאים געשריבען מיט א לובלינער יודישען סטודענט

אין א געוויסער זומער קאלאניע אין קוזמיר האט מען די טעג געפראוועט תנאים, וועלכע האבען זיך פארענדיגט העכסט סענסאציאנעל.

צווישען דעם יונגוואַרג פון אלע עקען לאנד, וועלכע זענען געקומען פארברענגען עטליכע וואכען אויף דער דאזיגער קאלאניע האט זיך געפינען אויך א געוויסע רעגינא ברילאנט פון לאדז. רעגינא איז גאנץ שנעל געווארען דער אמת'ער בריליאנט פון דער קאלאניע, יונג, שעהן, טעמפעראמענטפול, פריילעך און מיט א שעהן שטימע, מיט וועלכען זי האט פול געמאכט די קאלאניע זינגענדיג פערשידענע לידער. רעגינא האט מיט איהר פריילעכקייט מיטגעריסען די גאנצע קאלאניע, אויסשטודירט כאראל־געזאנגען, אליין געווען די הויפט סאליסטין און — מיט „פאוואדזעניע" איז זי געווען בעזארגט, ביים גאנצען מאנגעל אין „הויזען־צייג" — אזוי האט מען אין קוזמיר גערופען די מאנסלייט — האט רעגינא תמיד געהאט ארום זיך א עודף פון פערעהרער. און האט זי וועמען בעשאנקען מיט א בעזונדערער אויפמערקזאמקייט האט מען אזא איינעם מקנא געווען. נישט איין העלד האט זיך שטילערהייד אין איהר פערליבט און ווען רעגינא האט געזעהען, אז ער איז שוין א „פערטיגער" האט זי שנעל פערווארפען איהר נעץ אויף א אנדערען און אזוי האט זי „פעראונגליקליכט" נישט איין מענער הארץ. די קאלאניע האט זיך געליבט אין רעגינא'ן. בלויז איין יונגערמאן א געוויסער סטודענט פון לובלין האט זיך געהאלטען א צייט לאנג פון דער ווייטענס. א יונגער מאן, וואס איז בכלל נישט קיין אנהענגער פון פלירט, צו אלץ און צו אלע בעצויגען זיך ערנסט, נישט קאליע געמאכט די שיינע ווערטער פון ליבעס־לעקסיקאן און געגוג שעמעודיג. אויך דער דאזיגער סטודענט האט זיך אין דער שטיל געליבט אין רעגינא'ן, אבער קיינמאל עס איהר נישט געזאגט, רעגינא האט דאס געזעהן, געפיהלט און פערשטאנען. האט דאס איהר נאך מעהר אימפאנירט און זי האט אנגעהויבען א אפענסיווע. עס האט נישט לאנג געדויערט און די גאנצע קאלאניע האט שוין געוואוסט, אז דער דאזיגער סטודענט איז דאס דער גליקליכער, איהם האט רעגינא אויסגעוועהלט „אויף אן־אמת" און היות ווי דער סטודענט האט מורא געהאט, אז מען זאל איהם זיין גליק נישט אויסכאפען, האט ער געמאכט רעגינא'ן א פארשלאג צו שרייבען אפיציעל תנאים. רעגינא איז בעשטאנען און עס איז אפגעשמועסט געווארען, אז אין צוויי וואכען ארום, ד. ה. עטליכע טעג פאר'ן אפפאהרען פון דער קאלאניע וועלען פארקומען די אפיציעלע תנאים.

די גאנצע קאלאניע האט זיך גענומען גרייטען צו די דאזיגע תנאים. עס האבען זיך געפארעט די „קאוואלער'ען" און נאכמעהר האבען זיך געפרייט די פריילינס — מען ווערט שוין ענדליך פטור פון אזא געפעהרליכער קאנקורענטין, ווי רעגינא.

ערב די תנאים איז די גאנצע קאלאניע געגאנגען כאדאראם פון אלע זייטען האבען זיך גענומען שיטען מתנות. ווער עס האט געבראכט פיש, ווער פרוכטען, טשאסטעס, שאקאלאד, וויין, בראנפען, ליקער, בלומען. א יום טוב, א גרויסער יום־טוב אויף דער קאלאניע.

רעגינא האט זיך אויסגעפוצט אין שענסטען קליידעל, די גאנצע קאלאניע האט זיך אנגעטון דאס שענסטע און בעסטע, וואס מען האט מיטגענומען, עס זענען געקומען געסט פון אנדערע קאלאניעס און מען האט געמוזט אויסשטעלען טישען אין מיטען פעלד. אונטער'ן פרייען הימעל.

לויט רעגינא'ס וואונש האט מען די תנאים־צערעמאניע אפגעלייגט אויף 10 אזייגער, ווען עס קומט אן א צוג פון ווארשא מיט'ן דאזיגען צוג האט געדארפט קומען איהר'ס א קוזין, דעם איינציגען משפחה מיטגליד, וועמען זי האט איינגעלאדען צו די תנאים. איהרע עלטערען זענען אין אויסלאנד — אזוי האט רעגינא ערקלערט פאר אלע. דערווייל האבען אלע געסט זיך אויסגעזעצט ארום די טישען און מען האט גענומען פראווען די סעודה, יונגוואַרג האט געהאלטען טאסטען לכבוד דעם גליקליכען פאר. דער חתן האט זיך געפיהלט ווי אויפ'ן זיבעטען הימעל, ענדליך האט דער זייגער געשלאגען צעהן און צו דער קאלאניע איז צוגעפאהרען א אויטאמאביל פון וועלכען עס איז אויסגעשטיגען רעגינא'ס קוזין פון לאדז.

די גאנצע קאלאניע האט איהם פייערליך אויפגענומען און רעגינא האט זיך מיט איהם גענומען קושען אזוי שטארק אזוי הארציג און מיט אזוי פיל פרייד, אז נישט נאר דעם חתן נאר דער גאנצער קאלאניע איז דאס שוין אויסגעקומען שטארק פערדעכטיג. אזוי קושט מען זיך נישט מיט קיין קוזינען.

— ערלויבט מיר אייך פארצושטעלען — האט רעגינא זיך געווענדעט צו די געסט דאס איז מיין מאן! — — — — — — — — — —

רעגינא האט אוועקגעזעצט איהר מאן אויבענאן, מכבד געווען איהם מיט א כוסה און ביי א טאאסט האט איהר מאן געהאלטען א רעדע און דערציילט, אז ער איז מסכים געווען צו געבען זיין פרוי 4 וואכען אורלויב, פרייהייט, זעלבסטשטענדיגקייט, פערברענגען אליין אין א קאלאניע צווישען יונגע מענער אבער נאר מיט איין תנאי, אז זי זאל נישט דערציילען, אז זי איז א יונג ווייבעל, א יאהר נאך דער חתונה, נאר פארשטעלען זיך אלס פריילין, מיט דער מארקע פון א פריילין איז מען זיכערער ווי מיט דער מארקע פון א יונג ווייבעל. די „קאלקולאציע" פון די יונגעלייט איז א אנדער'ע...

רעגינא האט איהר מיידעל ראל אויסגעצייכענט געשפילט און יעדען 3־טען טאג געשיקט ראפארטען צו איהר מאן און איהם געשילדערט גענוי דעם מצב אויפ'ן קאמפס־פראנט. פון אלעם האט דער מאן געוואוסט און ווען רעגינא האט זיך אזוי ווייט פערפלאנטערט ביז זי האט זיך געמוזט אוועקזעצען ביי די תנאים־טיש, האט זי טעלעגראפיש ארויסגערופען איהר מאן.

— דערבארעם דיך, קום שנעל צופאהרען, ראטעווע !..

און ער איז געקומען.

ווען די געסט ביים טיש זענען צו זיך געקומען פון דער איבערראשונג, האבען זיי זיך ארומגעזעהן, אז דער לובלינער חתן־בחור איז פערשוואונדען פון טיש.

געמיינט האט מען לכתחלה, אז ער איז אוועק צו דער ווייסעל. ארויסגעוויזען האט זיך אבער, אז מיט'ן זעלבען אויטאמאביל, מיט וועלכען רעגינא'ס מאן איז געקומען פון דער סטאציע האט ער, דער לובלינער חתן שנעל געמאכט ייברח פון קוזמיר.

די נייע ענגלישע מיניסטארען נאך דער ערשטער זיצונג

מעבעל־ פאבריק פון L. Salomonowicz

Łódź, Piłsudskiego 66, tel. 134-25

עמפפעהלט זיינע בעקאנטע

לוקסוס־מעבעל

אין גרויסען אויסוואהל נייעסטע פאסאנען פון פערש. עדעל־האלץ.

בעמערקונג: פון 1־טען אויגוסט ה. י. זענען די פרייזען בעדייטענד רעדוצירט.

די ערב ימים־נוראים'דיגע אנטי־רעליגיעזע קאמפאניע אין רוסלאנד

מאסקווע, (י.ט.א.) פון די ידיעות, וואס קומען אן פון פערשידענע שטעט און שטעטלעך איז צו זעהען, אז מען בעציהט זיך אויף די ערטער קאלט און גלייכגילטיג צו דער אנטי־רעליגיעזער קאמפאניע פאר די ימים נוראים. יענע טוער און ארגאניזאציעס, וואס טוען שוין כלומרשט יא אין דער זאך, שרייבט די יודיש־קאמוניסטישע פרעסע, „שיסען בלויז מיט פאפירלעך אין דער קלעריקאלער כנופיה", נישט קימערענדיג זיך וועגען דעם, וואס „די פרומאקעס טוען זיך ווייטער זייער ארבייט".

גאר שוואך געהט די ארבייט אין יודישען דארף. לויט ווי עס שרייבען די יודיש קאמוניסטישע צייטונגען איז פערהאן א געפאהר, אז אין א סך קאלאניעס זאלען די אפגעשטאנענע עלעמענטען, ווי פאריגעס יאהר נישט ארויס ראש־השנה און יום כפור אין פעלד צו דער ארבייט.

צושטערט די דרוקעריי פון מאנטרעאלער אנטיסעמיטישע בלעטער

מאנטרעאל, (י.ט.א.) אינבעקאנטע פערזאנען האבען זיך אריינגעריסען אין דער דרוקעריי פון די אנטיסעמיטישע בלעטער „לע מירואר", „לע גאנלו" און „לע שאמא" און דעמאלירט דעם לאקאל.

8 פרעס־מאשינען, 4 לינאטיפ־מאשינען און פיל דרוק־מאטעריאל זענען צושטערט געווארען און די בנינים אין אונטערגעצונדען געווארען. דער שאדען ווערט אפגעשאצט אין ארום 65 טויזענד דאלאר.

די אויבען־דערמאהנטע צייטונגען האבען לעצטענס אנגעפיהרט א גיפטיגע קאמפאניע געגען דעם היגען בירגערמייסטער קאמיליען הוד און זיינע אנהענגער, אין דער זעלבער צייט האבען די צייטונגען אויך פארטגעזעצט זייער אנטיסעמיטישע אגיטאציע.

קרבנות פון שפיאנאזש

סענסאציאנעל קרימינעלישער ראמאן

(30

דאס צימער־מיידעל, וואס האט געעפענט עטלעכע די טיר, האט זי בעגעגענט מיט א צער־פולען אויסרוף:

— אך, פריילין... ענטשולדיגט, פרוי קארלין! ס'איז דאך א שרעקליכע זאך, נישט וואהר? איהר זענט אוודאי שטארק מיעד?.. די מאדאם איז אין גאסט־צימער... דארף מען בעצאהלען דעם שאפער?

— ניין, זאל ער צווארטען, — האט עטעל געענטפערט, — נישט וויסענדיג אליין, פארוואס זי הייסט פערהאלטען די טאקסובקע.

זי איז שנעל אריין אין גאסט־צימער און צוגעמאכט הינטער זיך די טיר.

די מוטער איז געזעסען אין א פאטעל ביים קאמין.

דאס איז געווען א הויכע שיינע דאמע מיט בלאנדע האהר און בלויע אויגען, און אויסגעזעהן האט זי אין יענעם טאג א סך יונגער פון איהר טאכטער.

עטעלס באקען זענען געווען בלאס, און אונטער די אויגען זענען איהר געשטאנען שווארצע רענדער.

אין משך פון עטליכע שעה איז זי שטארק אלט געווארען.

— מאמא! — האט זי אויסגערופען מיט א געבראכענער שטימע.

די מוטער עטעלס האט זיך אויפגעהויבען. אנגעלייגט אין א זייט די צייטונג און צוגעגאנגען צו דער טאכטער.

איהר ראזעווער פנים האט געהאט אן אומאנגענעהמען אויסדרוק, און אין די קאלטע אויגען איז נישט געווען א סימן פון מיטגעפיהל.

— אהא, דאס ביזטו, עטעל! איך האב בעקומען דיין דעפעשע, נאר איך האב נישט געקאנט קומען אויפ'ן וואקזאל. איך בין צו שטארק צערודערט, און דער פאפא איז נישטא אין דער היים... ס'איז אזא חרפה פאר אונזער משפחה!.. אט דער מאקס דיינער מוז זיין פון זינען... אינגאנצען משוגע!

— עטעל האט זיך אפגעשאקעלט פון דער מוטער'ס אויסגעשטרעקטער האנד, ווי פון א פאטש אין פנים.

— מאמא! — האט זי אויסגעשריען — וואס ווילסטו זאגען דערמיט? .. שוין־זשע גלויבסטו, אז מאקס...

ביי איהר האט נישט געסטייעט קיין מוט ארויסצורעדען דאס שרעקליכע ווארט „דערמארדעט", אבער די מוטער איהרע האט שוין אליין פערענדיגט:

— האט ער מארדעט... נו, זעלבסטפערשטענדליך! ס'איז קיין שום ספק דערביי נישטא... ער האט געוואוסט, אז די לעדי ראלסאן, נעבעך, האט אוועקגעטראגען די אומגליקליכע פאפירען, האט ער זי נאכשפיאנירט און דער'הרג'עט... מחמת קיין אנדער אופן פון אפנעהמען ביי איהר די פאפירען האט ער נישט געהאט.

— און נאך דעם האט ער געהאט די חוצפה און די העזה צו קומען אין דער סינאגאגע, און חתונה האבען מיט דיר, מיט מיין טאכטער! איצט ערשט פערשטיי איך, פארוואס ער האט דעמאלט פערשפעטיגט, און נישט בעוויזען זיך איבערצוטון... ער איז מיר קיינמאל נישט געפעלען געווען; איך האב קיינמאל נישט געהאט קיין צוטרוי צו איהם — דו ווייסט עס דאך אליין אויסגעצייכענט — איך האב אבער קיינמאל נישט געקאנט רעכענען, אז ער וועט פעהיג זיין אויף אזא שרעקליכע זאך!.. איך פערזיכער דיר, אז ער מוז אוודאי זיין משוגע... אבער אזוי־צו־אזוי ענדערט עס נישט די זאכלאגע. איך הויב נישט אן צו פערשטיין, וואס מיר זאלען איצט אנהויבען צו טון... ווי־אזוי מיר וועלען קוקען די מענשען גלייך אין די אויגען...

— גענוג! — האט עטעל א געשריי געטון אזוי שארף און מיט אזוי פיל פערצווייפלונג, אז די מוטער איהרע האט פער'חידושט א צוק געטון מיט די ברעמען, און אפגעטראטען אויף א שריט צוריק. — אויב דו האלסט, אז מיין מאן האט געקאנט בעגיין דאס דאזיגע פערברעכען, זאגסטו א בפירוש'ן ליגען!

די אלטע האט זיך אנגעברוגזט און מיט א שניידיגען, שארפען קול געענטפערט:

— ווי רעדסטו עפיס אזוי מיט מיר, מיט דיין מוטער?!.. איך זאג דיר, אז ער איז שולדיג... אז ער האט איהם דער'הרג'עט. מען וועט איהם אויפהענגען, און דאס וועט זיין אפגעטון א גערעכטע זאך, ווייל ער האט געשענדט דיין נאמען און דעם נאמען פון אונזער גאנצער משפחה... וואוהין גייסטו?

— איך גיי אוועק פון דעם הויז! — האט עטעל געענטפערט, און וואקלענדיג זיך אויף די פיס איז זי ארויסגעלאפען אין פירהויז, וואו זי איז אנידערגעפאלען אויף די הענד פון ווינני וויבסטאן, וועלכע איז נאך־וואס אריינגעלאפען אין הויז.

— עטעל טייערע! איך האב בעקומען דיין דעפעשע צו שפעט, כדי צו בעוויזען גיין אויפ'ן וואקזאל, און איך בין זעקומען צופאהר'ען גלייך אהערצו.

עטעל האט זיך א פער'יאושטע איינגעקלאמט אין איהר און מיט א טרוקענעם ברענענדיגען בליק האט זי איהר געקוקט אין די אויגען:

— ווינני, זאג מיר דעם אמת!.. דו גלויבסט נישט, אז מאקס האט געקאנט...

— פערשטייט זיך, אז נישט... קיינער פון די, וואס קענען איהם, קאנען אין דעם נישט גלויבען! — האט דרייסט געענטפערט דאס מיידעל.

— אך, ווינני, ווינני! — האט זיך עטעל פונאנדערגעכליפעט — ווינני, טייערע, פיהר מיך אוועק פון דאנען... תיכף... גלייך די מינוט פיהר מיך אוועק... און וואוהין דו ווילסט נאר!.. איך וויל דא נישט פערבלייבען, אין דעם הויז!..

(פארטזעצונג קומט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 1 | יט אלול תרצ"א

סעפטעמבער

זון-אויפגאנג 4.39

זון-אונטערגאנג 6.29

טאג-נאטיצן

א פאר ווערטער צום „הזמיר"

דער זומער ענדיגט זיך שוין באַלד:
(צוליב די קאַלטע-וועטער־ען, און די רעגענס וואָס זענען מקצר־ימים די חדשים: אויגוסט און סעפטעמבער). ווילט זיך ביי דער געלעגענהייט אַ פרעג־טון אונזער חשוב'ער פערוואַלטונג פון דער בערימטער קולטור־געזעלשאַפט „הזמיר": וואָס הערט זיך אין „הזמיר"?

— דער פונדאַמענט פון דער „הזמיר"־געבײדע האָט זיך געבראָכען גאָר אין אַ שטאַרקער מאָס, מיט'ן פערלוסט פונ'ם כאָר וואָס האָט גע'שמ'ט אַלס אַ מוסטער־האַפטע־אינסטיטוציע אין אונזער שטאָט. פריינד און פיינד מוזען מיט בעדויערען און טיפען ווידער־ווילען אויפנעהמען דאָס געשעהענע אַלס אַ פאַקט. — אַז „הזמיר" האָט פערלוירען אַ סעקציע וואָס האָט געהאַט קאָלאָסאַלע פערדינסטען פאַר דער ענטוויקלונג פונ'ם קולטורעלען־קינסטלער־ישען־געשמאַק פון די ברייטע יודישע מאַסען.

דער סך־הכל איז: מיט'ן פערלוסט פונ'ם כאָר האָט מען אַ שטיק־שיינע פערגאַנגענהייט פונ'ם „הזמיר" בעגראָבען.

וואָלט זיך געקאָנט דאַכטען אין פלוג, אַז „הזמיר" גייט אונטער? ניין! אַ דאַנק דעם בעקאַנטע רעזשיסער ה' מאָשקאָוויטש, (וועלכער איז נישט ביי אונז קיין פנים חדשות) איז ענטשטאַנען ביים „הזמיר" אַ גרויסע טעאַטער־סטודיאַנטען, ממש טעאַטער־ענטוזיאַסטען, וועלכע האָבען בעוויזען, כמעט אין אַ קורצער צייט, ביי אונזער דלית'דיגע בעדינגונגען, אויפצופיהר'ען פאָרשטעלונגען, וואָס האָבען בלי־שום גוזמא, איבערגעשטיגען אַלע ביז־איצטיגע ספעקטאַקלען פון פערשידענערליי טעאַטער־סטודיעס און קרייזען. ווער געדענקט נישט? שלום־עליכם'ס: „גאָלדגרעבער" און פרצ'ס: „אין פאָליש אויף דער קייט" ביי דער „פרץ־טעאַטער סטודיע ביים „הזמיר".

פאָרשטעלונגען מיט אַ ריזען־פערנעם און אָטעם: הן אין רעזשי — הן אין שפּיל בעסער געזאָגט צוזאַמענשפּיל; פרעכטיגע דעקאָראַציעס און ליכט, און דווקא ליטעראַרישע פּיעסען און אַלץ צוזאַמען אויף אַ קליינע סצענע, מיט סטודיאַנטען, וואָס זינגען שיר־המעלות פאַר'ן יודישען־טעאַטער מיט גרויס התפעלות!

אַנשטאָט שונד און צירק — האָבען זיי געוויזען: קונסט און ליטעראַטור, און דאָס פון אמת'ן לויטער־ען קוואַל: פרץ און שלום־עליכם.

ביז'ן 1־טען מער'ץ 1931 יאָהר האָט „הזמיר" לויט'ן בילאַנס־חשבון זיך אַביסעל רעהאַביליטירט.

אָבער — וואָס הערט מען איצט ביי דער פרץ טעאַטער־סטודיע ביים „הזמיר"? עפּעס איז שטיל, עפּיס איז רוהיג אין די געצעלטען פונ'ם „הזמיר", מען הערט עפּעס נישט וועגען אַ טעטיגקייטס־פּלאַן: נישט פון שפּילען, און אַ פּשיטא שוין פון זינגען.

ס'ענדיגט זיך שוין דער זומער; ס'קומט אָן דער הערבסט; גענוג זיך שוין אויסגערוהט! מען דאַרף ווידער אָנצייכענען אַן־אַרבייטס־פּלאַן, ווייל די „הזמיר"־סטודיע האָט זיך שוין קונה־שם געווען ביים ברייטען טעאַטער־עולם.

בן שלמה.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1913

• (א) היינט דינסטאָג, דעם 1. סעפטעמבער הויבט זיך אָן די מיליטער־רעגיסטראַציע פון מענער, וואָס זענען געבוירען געוואָרען אין 1913.

די רעגיסטראַציע פיהרט אַדורך די מיליטער־ביוראָ פון מאַגיסטראַט אויף זאַוואַדזקאַ 11, טעג־ליך פון 8 ביז 3 אַ זייגער.

אין דער ערשטער רייה דאַרפען זיך שטעלען:

היינט, דעם 1 סעפטעמבער

מענער, געבוירענע אין 1913, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 1. קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען־נעמען אויף

A B C D E F G

און די, וואָס וואוינען אין 7. קאָמיסאַריאַט אויף

A B C D E F

מארגען, דעם 2 סעפטעמבער

די, וואָס וואוינען אין 1. קאָמיסאַריאַט, מיט די אותיות

H CH I J K L Ł

און די, וואָס וואוינען אין 7 קאָמיסאַריאַט אויף:

G H Ch I J K

די וואָס קומען זיך רעגיסטרירען, דאַרפען זיין איינגעמאָלדען אין לאָדז און האָבען ביי זיך: 1) אַ פּאַס, אָדער אַ מעטריקע, אָדער אַן־אויסצוג פון די שטענדיגע בעפעלקערונגס־ביכער, ווי אויך אַ דאָקומענט, וואָס שטעלט פעסט די אידענטישקייט פון דער פערזאָן מיט אַ פאָטאָגראַפיע, און 2) אַ שול־צייגניש. האַנדוועקער דאַרפען אויך האָבען אַ פאַך־צייגניש.

שילער דאַרפען זיך אויך צושטעלען אין דער בעשטימטער צייט, מחמת די ספּעציעלע שעה'ן פאַר'ן רעגיסטרירען שילער זענען בטל געוואָרען.

צו דער רעגיסטראַציע דאַרפען זיך אויך מעלדען פערזאָנען, וועלכע געפינען זיך אין לאָדז, און קאָנען זיך אויסלעגיטימירען מיט אַ וויכטיגען דאָקומענט וועגען אַן־אַנדער מלוכה־אָנגעהעריגקייט.

פוילישע בירגער, וואָס וואוינען אין אויס־לאַנד, דאַרפען זיך רעגיסטרירען אין די געהעריגע קאָנסולאַר־ע אַמטען.

די וואָס וועלען זיך נישט מעלדען צו דער צייט, וועלען אַדמיניסטראַטיוו בעשטראָפט ווערען מיט 500 זלאָטעס, מיט 6 וואָכען אַרעסט, אָדער מיט ביידע שטראָפען צוזאַמען.

די אַלע, וואָס וועלען זיך רעגיסטרירען ווע־לען בעקומען רעגיסטראַציאָנס־קאַרטען, וועלכע וועלען זיי דינען, אַלס ערשטע מיליטער־צייגענישען, וואָס זענען נויטיג ביים שטעלען זיך פאַר אַ פאַר באָ־קאָמיסיע ביים אַלגעמיינעם פּאָבאָר.

פון האנדעלס-געריכט

די פירמע „ז. מאַניטיוס, גראַפישע אַנשטאַלט" (זשעראָמסקעגאָ 37) האָט זיך נעכטען געווענדעט צום האַנדעלס־געריכט מיט אַ ביטע וועגען אַ „נאַ־דזור". די פירמע בעזיצט אַ מאָדערן איינגעריכ־טעטע דרוקעריי, ליטאָגראַפיע און בוכבינדעריי. דער ווערט פון די מאַשינען בעטרעפט אַ סומע פון 400.000 זל. די פירמע עקזיסטירט אין לאָדז פון יאָהר 1919 און האָט בעשעפטיגט 100 אַר־בייטער.

דער בילאַנס אויפ'ן 15 אויגוסט שליסט זיך אָפּ מיט דער סומע פון 825,085 זל. פון וועלכע דער אַקטיוו שטייגט איבער מיט 290.855 זל.

אין סאַנאַציע־פּלאַן זעהט די פירמע פאָר צו רעאַליזירען אַ טייל פון די מאַשינען לטובת די קרעדיטאָרען.

• • •

אָנפאַנג יאַנואַר ד. י. איז ערקלערט געוואָ־רען אַן־אופּאַדלאָשטש דער פירמע „פראַנטשישעק פישערס יורשים", פילצעריי און אפּרעטור־בעזיצער אויף זשעלאַזנע 22. דער אופּאַדלאָשטש איז ערקלערט געוואָרען אויף אַלע שותפים. צוליב דעם, וואָס איינער פון די שותפים אָסקאַר פישער איז אין נאָוועמבער 1929 אַרויסגעטרעטען אַלס שותף און צו דער געהעריגער צייט נישט מיטגעטיילט דערוועגען דעם האַנדעלס רעגיסטער, איז דער אופּאַדלאָשטש געוואָרען אויפגעהויבען צוליב דער אָפּאָזיציע פון פישערן. דער בילאַנס פון דער געפאַלענער פירמע, וואָס איז צוזאַמענגע־שטעלט געוואָרען אין דער צייט פון סינדיק, בע־טרעפט אַ סומע פון 1,062,176 זל. פון וועלכע די פּאַסיוון שטייגען איבער מיט 110.082 זל. די פאַבריק איז אין דער צייט פון אופּאַדלאָשטש מיט דער ערלויבניש פון געריכט געוואָרען פער־פאַכטעט אויף 5 יאָהר פאַר 9 טויזענד זל. א יאָהר. א חוץ דעם זענען אויך פערקויפט געוואָרען מא־שינען פאַר 40.000 זל.

נעכטען איז פאָרגעקומען א זיצונג פון די קרעדיטאָרען אויף וועלכער די פירמע האָט פּראָ־פּאָנירט צו רעגולירען אויף 30 פּראָצ. צאָהלבאַר אין דריי גלייכע ראַטעס. די ערשטע ראַטע אין אַ וואָך נאָכ'ן בעשטעטיגען דעם אָפּמאַך, די צווייטע ראַטע נאָך א יאָהר און די דריטע ראַטע נאָך צוויי יאָהר פון דער ערשטער ראַטע. דער אָפּמאַך איז פון ריכטער־קאָמיסאַר געוואָרען בעשטעטיגט

גרויסער שטורעם—קליינער רעגען...
געגען דעם טרעסט אין דער בוימוואָהל-בראַנזשע

(א.) ווי בעוואוסט, זענען געמאַכט געוואָ־רען שריט צו בילדען א טרעסט פון 20 גרעסטע בוימוואָל־פאַבריקאַנטען, ביים אַנטייל פון אויסלענ־דישען קאַפּיטאַל, און ביי דער אַקטיווער הילף מצד דער רעגירונג.

לויט דעם פּלאַן פון די טרעסט־אנהענגער, דאַרפען די פירמעס בילדען אַ בשותפותדיגע פער־וואַלטונג און אַרויסלאָזען אַקציעס אויף אַ סכום, וואָס איז צוויי מאָל גרעסער פון דעם אַקציעס קאַפּיטאַל.

מיר דערוויסען זיך אָבער, אַז דער דאָזיגער פּלאַן האָט אָנגעטראָפען אויף א געגנערשאַפט מצד דעם רוב פירמעס, וואָס האָבען געזאָלט אַריין אין דעם טרעסט.

קודם כל קוועסטיאָנירען זיי די צוועקמעסיג־קייט פון אַזאַ איינפיהרונג און די טעכנישע מניעות אויף וועלכען דער טרעסט וואָלט אָנגעטראָפען ביי זיין אָרגאַניזירונג, והשניה – ביי זיין ווייטערדיגער עקזיסטענץ, ווען די קאָנסומציע אויף בוימוואָל־אַרטיקלען ווערט אַלץ קנאַפּער און קנאַפּער.

לויט ווי מיר דערוויסען זיך, וועלען דעצי־דירענדע בעראַטונגען מכוח דעם ענין פאָרקומען אין דער קומענדיגער וואָך. און דערביי ווערען אין חשבון מצד לאָדזער קרייזן אַריינגערעכענט נאָר 6 פון די גרעסטע פירמעס. די איבריגע זאָלען זיין – ביעלסקער, ביאַליסטאָקער און 3 וואַרשאַווער פיר־מעס.

ס'איז אזא פשוט'ע און פראסטע זאך.
און ס'איז מערקווירדיג, וואס בלויז דעם בחור איז זי איינגעפאלען...
בעשווינדעלט פערשידענע סוחרים אויף 40.000 זל.

(א) הערט אַ מעשה:

אין דער פירמע מאַרגוליס אויף נאַוואָמיעסקאַ 8 האָט אַ לענגער'ע צייט געאַרבייט אַלס עקספּעדיענט אַ געוויסער יעקב וויצמאַן (פּילסודסקיעגאָ 49).

מיט דריי חדשים צוריק איז דער דאָזיגער יונגער־מאַן פאַר געוויסע „אומפּינקטליכקייטען" — אידעאַל גערעדט — געקינדיגט געוואָרען, און אַזוי־ווי ער האָט געהאַט גענוג פרייע צייט צו פּלאַנעווען, און מחמת קיין אַנדער אַרבייט האָט ער אויך נישט געהאַט איז ער געפאַלען אויף אַזאַ שכל: (כמה שנאמר: איינער פאַלט אויפ'ן נאָז, און דער צווייטער פאַלט אויפ'ן שכל!).

איז אָט דער שכל געווען אַזאַ, אַז ער האָט זיך פערשטענדיגט מיט'ן אַרבייטער פון דער פירמע מאַרגוליס, הענריק גורסקי (פּו זראַקיטשינער 13) און מיט זיין הילף האָט ער אַדורכגעפיהרט זיין פּלאַן.

אויסניצענדיג דעם פּרט, וואָס אין אַ סך גע־שעפטען איז ער, וויצמאַן, געווען בעקאַנט, אַלס פאָרשטעהער פון דער פירמע מאַרגוליס, האָט ער טעלעפאָניש געמאַכט צואָב־בעשטעלונגען כלומרשט פאַר „זיין" פירמע.

די דאָזיגע בעשטעלטע סחורות פלעגט אָפּנעה־מען דער אַרבייטער גורסקי גלייכצייטיג מיט די סחורות, וואָס פלעגען ווירקליך בעשטעלט ווערען דורך דער פירמע מאַרגוליס, און דערנאָך פלעגט גורסקי — פאַר גוט בעצאָהלט, פערשטעהט זיך, — אָפּגעבען די „צואָב־סחורות" וויצמאַנען.

אַזוי איז צוגעגאַנגען כשו"ה גאַנצע צוויי חדשים כמעט, און ערשט ביים רעגולירען רעכענונגען האָט מען זיך אָנגעהויבען צו כאַפּען, אַז די מעשה איז עפּעס נישט גלאַטיג...

טענה־אַהין, טענה־אַהער, מען האָט אָבער גע־וויזען שוואַרץ אויף ווייס קוויטירטע קבלה'ס, גע־חתמ'עט פון גורסקי'ן.

האָט גורסקי ווידער געדרעהט מיט דער צונג: ער איז אַן־אַנאַלפאַבעט, אַן־עם־הארץ, הייסט עס, ער קאָן זיך קוים אונטערשרייבען, און ער איז נישט מחויב צו וויסען, וואָס ער האָט קוויטירט...

הקיצור — בער־מע!

מען האָט זיך אָבער גענומען ענערגיש צו דעם ענין, אויסצופאָרשען איהם כדבעי, און די „ספּולקע: וויצמאַן עט גורסקי" איז בעוונותינו הרבים געגאַנ־גען פערשיט, און די פּאָליציי־מאַכט וויזט אַרויס לגבי זיי גרויס אינטערעס.

וואָס טויגען אָבער די מעשיות, אַז דערווייל זענען פערשידענע יודען, „קליינע מענשעלעך" בע־שווינדעלט געוואָרען אויף אַן־ערך 40 טויזענד זלאָטעס.

און גיי, האָב צו טון מיט'ן דלות!
אך, ווען מ'קאן צאהלען מיט פערגעניגען, אנשטאט צו צאהלען מיט געלד...

(2) אוודאי איז עס אַזוי! דאַן וואָלט דאָך די וועלט גאָר אַנדערש אויסגעזעהן!

און דאַן וואָלט מען נישט געהאַט אַזעלכע עגמת נפש'ן, ווי עס האָבען איצט די ברידער יצחק און גדליה קעניג, וואָס האָבען געפיהר'ט מיט יצחק אייבושיצען אַזעלכע געשעפטען.

זיי האָבען, אַ שטייגער, גענומען ביי איהם סחורות און געדעקט איהם מיט טשעקען.

אין משך פון 9 ביז 31 דעצעמבער 1930 האָ־בען זיי איהם געגעבען דריי טשעקען — אויף 600, אויף 500 און אויף 600 זלאָטעס, ד. ה. בסך הכל אויף 1700 זלאָטעס. אַזוי־ווי די טשע־קען האָבען נישט געהאַט קיין דעקונג, זענען זיי ממילא, ווי עס פיהרט זיך אין אַזעלכע פאַלען, אויך נישט אויסגעצאָהלט געוואָר־ען.

אייבושיץ האָט דאַן אָנגעהויבען צו סטראַשען די ברידער קעניג, אַז ער וועט זיי פערקלאָגען אין געריכט, האָבען זיי איהם דעם 18 אַפּריל ד. י. אויס פחד געגעבען 50 זלאָטעס מזומן געלד און אויף דעם קליינעם רעשטעלע, אויף 1650 זל. וועקסלען.

אָבער אַז גאָט וויל, העלפט ער...

האָט גאָט געהאָלפען, אַז די דאָזיגע וועקסלען זענען אויך נישט געצאָהלט געוואָרען, און דער ענין האָט זיך לסוף געפונען פאַר דעם יושרדיגען פנים פון געריכט.

דאָ איז אַגב אויך קלאָהר געוואָרען, אַז די ברידער קעניג האָבען אַ רייה „מעסמאַטענס" מיט נישט געדעקטע טשעקען, און דאָס געריכט האָט זיי, די צוויי ברידער, פערמשפּט אויף צו בע־צאָהלען 1700 זלאָטעס שטראָף, אָדער מיט זיצען (אין פאַל פון נישט בעצאָהלען) מיט 2 חדשים טורמע, און חוץ מזה וועט איטליכער פון זיי נאָך מוזען צוזיצען 2 וואָכען אין אומבעדינגטען אַרעסט.

— מילא, אַז ביי מיניסטאָר־ען טרעפען קבצנים אין דער משפּחה, דאָס ווייסען מיר: למשל ביי המנ'ען...

אָבער אַז צווישען קעניגען זאָלען זיין אַזעל־כע דלפונס — דאָס קאָן זיך נאָר טרעפען ביי פּוי־לישע יודען.

א רויב-מארד

(א) אין דאָרף נאָווינ, ביי קאַליש האָט גע־וואוינט די 60־יאָהריגע צעציליא אַנדזשעיעווסקאַ. זי זאָל האָבען געהאַט אָפּגעשפּאָר־ט אַ סך געלד, און די קרובים איהרע האָבען אויסגעקוקט אויף איהר טויט.

דערווייל איז דער טויט געקומען אומגעריכט. איהרער אַ פּאַראָבעק האָט זי נעכטען געפונען ליגען אַ דערשטיקטע אויף טויט.

עס איז אַלאַרמירט געוואָרען פּאָליציי, וועלכע זוכט דעם, אָדער די פערברעכער, וואָס האָבען אַגב אויך אָנגעמאַכט אַ חורבן אין דער גאַנצער וואוינונג, זוכענדיג, משמעות, דער דערמאָרדעטערס געלד און צירונג.

אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאָזע

היינט, דינסטאג הויבט מען אן אנצונעהמען איינמעלדונגען

(מ) דער אונטערשטיצונגס-אַמט פאַר אַרבייטס-לאָזע ביים לאָדזשער מאַגיסטראַט איז מודיע, אַז פון היינט דינסטאג ד. 1 סעפטעמבער הויבט מען אָן אָנצונעמען איינמעלדונגען פון ארבייטסלאָזע, פיזישע ארבייטער אויף דער דרינגענדער מלוכה׳שער אונטערשטיצונג אויפ׳ן חודש סעפטעמבער.

היינט דינסטאָג, ד. 1 סעפטעמבער די אותיות:

A, B, C, D, E, F,

מיטוואָך, דעם 2 סעפטעמבער –

G, H, I, J,

דאָנערשטאָג, דעם 3 סעפטעמבער –

K, L, Ł,

פרייטאָג דעם 4 סעפטעמבער –

M, N, O,

שבת, דעם 5 סעפטעמבער –

P, R, S,

מאָנטאָג, דעם 7 סעפטעמבער –

T, U, W, Z

די אַרבייטסלאָזע דאַרפן צושטעלן:

1) אַ פערזענליכען דאָקומענט, אַ פאַס, אָדער אַנ׳אַנדער פאפיר, וואָס בעשטעטיגט די פערזאָן. 2) אַ לעגיטימאַציע פון פונפּ מיט קאָנטראָל-שטעמפּלען; 3) אַ פערזיכערונגס-ביכעל פונ׳ם ארבייטס-לאָזען, ווי אויך צוועטל, פון די משפחה-מיטגלידער, וועלכע וואוינען מיט איהם צוזאַמען און פיהרען איין ווירטשאַפט.

אַקציע לטובת די אָרימסטע

די אפּצייכנונג צו 5 און 10 גראשען קאן מען בעקומען אין דער סטאַראָסטווע

דער שטאָטישער סטאראָסטע, ה׳ דיכדאַלעוויטש בעט אונז מיטצוטיילען, אַז אין שייכות מיט דער געזעלשאַפטליכער אַקציע לטובת די אָרימסטע קריגט מען ביי איהם די אָפּצייכענונגען פאַר 5 און 10 גראָשען.

ער בעט דעריבער די אַלע אינסטיטוציעס, געזעלשאַפטען און בכלל אַלע, וואָס ווילען דורכ׳ן פערקויפען די צייכענס פערשטאַרקען דעם ראַזיגען פאָנד – צו מעלדען זיך אין די אַמט שעה׳ן אינ׳ם ביוראָ פונ׳ם קאַנצעלאַריע-לייטער ביי דער שטאָטישער סטאַראָסטווע.

היט אפּ די קינדער!

ווידער איבערגעפאָהרען אַ יודיש יונגעלע

(2) די טאקטובקע נומער 16 איז נעכטען 4 אַ זייגער נעבען פיעטריקאָווער 11 איבערגעפאָהרען דעם 10-יאָהריגען אברהם׳עלע גריגער (פון זשעלאַזנאַ 32).

דאָס קינד איז שטערבליך פערוואונדעט.

דעם שאָפער טשעסלאַוו סטאַנישעווסקי פון זגערזש האָט מען אַרעסטירט.

אנשטאט 2 טאג — 6 טאג

אין „ווידזעווער מאַנופאַקטור" ווערט לעבעדיגער

(2) אין דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" ווערט איצט אדורכגעפיהרט אַ רעאָרגאַניזאַציע פון דער אַרבייט, וואָס בשטייט אינ׳ם פערגרעסערען די צאָהל אַרבייטער אין אַרבייטס-טעג.

מ׳האָט שוין אָנגעהויבען צוריקצונעהמען די ביז-איצטיגע אָ׳בייטסלאָזע, און די ביז-איצטיגע צוויי טאָג אַרבייט אין דער וואָך ווערען פערוואַנדעלט אין 6 טאָג.

חוץ דעם, לויט ווי מ׳אינפאָרמירט אונז, קלייבט זיך די פערוואַלטונג פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" צו העכערען די שכירות פון די אינטעלעקטועלע אַרבייטער אויף 10 פראָצענט, מחמת דעם, וואָס – אַז מען צאָהלט בעסער, לוינט זיך דעם „מענשען" בעסער צו אַרבייטען.

דער לאָדזער דעדעציוש,

וועלכען אַ פלאַש האָט געשפּאַלטען דעם קאָפּ, און ער איז אַליין צושפּאַלטען געוואָרען...

(2) מ׳האָט זיך זונטאָג געלאָזט וואוילגיין ביי וולאָדיסלאַוו דעדעציוש אין דער וואוינונג (אויף וויזנער-גאַס 12) עס איז געווען אַ משתה כיר המלך – אויף אחשורוש׳ן געזאָגט, און אַז ס׳איז געווען „כטוב מלך ביין", האָט מען זיך, ווי דער שטייגער איז ביי די סוואַי-דאַ סווענאָ׳ניקעס צעוואַרטעלט, און איינער פון די אורחים און מיט-טרינקער האָט געכאַפּט אַ פלאַש ביר פון טיש, און געשפּאָלטען דערמיט דעדיציוש׳ן דעם קאָפּ.

די פלאַש איז אויך צושפּאָלטען געוואָרען – אויף מעהר שטיקלעך.

דער קאָפּ-שפּאַלטער הייסט יאַן סעפערענאָוויטש.

——=):o:(=——

א געשיכטע פון פארא יאהרען,

וועלכע האָט זיך ערשט איצט מיאוס אפּגעשלוקערצט

(2) דעם 10. סעפטעמבער פ. י. האָבען יוליאַן שטיינקע און לעאָנאַרד שימאַנקיעוויטש געשוואוירען פאַר׳ן גלחים-געריכט (פערשטעהט זיך — נישט ביי באָרד און פאות...) אַז מיט זייערע אייגענע אויגען האָבען זיי געזעהען, ווי עווגעניא שולץ האָט אַלס אשת איש, געטון אַ נישט-אָרענטליכע זאַך מיט איינעם אַ מאַנספּערשוין אין לאַגעווניקער וואַלד.

אויף דעם סמך האָט דאָס גלחים-געריכט אפּגעגט עווגעניא׳ן מיט איהר מאַן.

די אומגליקליכע פרוי איז אָבער געווען אַ קרבן פון פאַלשע, מיאוסע מענשען, און אַזוי-ווי די גאַנצע געשיכטע מיט איהר און מיט׳ן פרעמדען מאַנספערשוין און מיט׳ן וואַלד, איז געווען אַ מעשה שלא היה ולא נברא — האָט זי די צוויי פאַלש-שווערער אָנגעקלאָגט אין געריכט.

נעכטען טאַקע איז דער פראצעס פאָרגעקומען אין לאָדזער קרייז-געריכט, און מחמת עדות האָבען מיט דער גאַנצער זיכערקייט פעסטגעשטעלט, אַז לא דובים ולא יער, אַז די שולצאָווע איז גאָר אין יענעם פאַטאַלען טאָג געווען ווייט פון דער זינדיגער שטאָט לאָדז — האָבען די צוויי חבדה-לייט, שטיינקע און שימאַנקיעוויטש בעקומען אַ פסק צו זיצען אין טורמע 6 חדשים.

עס זענען דאָ, ליידער, אַ סך אַזעלכע נידערטרעכטיגע פאַסקודניאַקעס, וואָס מאַכען זיך נישט זעהען זייער אייגענע געמיינקייט, און ווילען דווקא זעהען ביים אַנדערען דאָס נישט-געשטויגענע און נישט-געפלויגענע.

לאמפען

אין א גרויסען אויסוואהל
מאָדערנסטע סטיל ־ארטען
צו רעדוצירטע פרייזען

עמפּפעהלט די בעקאנטע

לאמפען־פאבריק

SZ. P. SZMALEWICZ

Południowa 8, telefon. 164-39

פיהרט אויס בעשטעלונגען לויט אנגעגעבענע צייכנונגען.

גוט מארגען!

וואו נעמט מען א נאמען?

רבותי, האָט רחמנות אויף אַ יוד, און זוכט פאַר איהם אויס אַ נאָמען.

דעם נאָמען דאַרף ער נישט צוליב אַ באַנקראָטעל. ער דאַרף קיינעם נישט שטעלען אויף דער שילד, און נישט „אויפ׳ן קוימען" אַרויף — אויפ׳ן היפּאָטעק הייסט עס, ער דאַרף אויך נישט דעם נאָמען צוליב אַ סגולה פאַר אַ חולה מסוכן, נישט ער זוכט צו ענדערען דעם נאָמען פון בעריל לייזער אויף באַלעסלאַוו לוציאַן... נישט זיין ווייב איז חלילה געלעגען געוואָרען, און ער זוכט אַ נאָמען פאַר אַ ניי-געבוירען קינד. ער איז נישט קיין פאַבריקאַנט. נישט קיין סוחר, נישט דאָס ווייב ליגט אין קימפּעט, — ער איז אַ מלמד.

ער איז אַ מלמד, און האָט ברעה צו עפענען אַ חדר. ער האָט שוין אַלע בויטיגע זיבען זאַכען: ער האָט שוין אַ שטוב, ער האָט שוין תלמודים, ער האָט אַ קאַנטשיק, איהם פעהלט נאָר בלויז—אַ נאָמען.

וואָסערע נאָמען גיט ער זיין חדר? ווי מאַכט מען עס היינטיגע צייטען אַ חדר אָהן אַ נאָמען? אַלע חדרים האָבען נעמען, אַלע נעמען האָבען שוין אַנדערע אויסגעכאַפּט, מיר האָבען חדרים מיט אַזעלכע „פירמעס": „תורה ידרך ארץ", „עמוד התורה" „בית תורה", „תורה ידת", „אור תורה" א. אַ. וו. אַלע „תורה-פירמעס" האָבען אַנדערע מלמדים שוין אויסגעכאַפּט.

רבותי, האָט רחמנות אויף דעם יוד, דעם מלמד, און זוכט אויס עפּעס אַ נייעם „נאָמען" פאַר זיין חדר, אַ נאָמען, פערשטעהט זיך, וואָס זאָל שמעקען מיט תורה...

אב-נעק.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ק. לייגוועבער (פרייהייטס פלאַץ 2) י. הארטמאַן (מלינאַרסקא 1), וו. דאַניעלעצקי (פיעטריקאָווער 127), א. פּערלמאַן (ציגעל-גאַס 32), י. צימער (וואָיטשאַנסקא 37) פ. וואָיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקעגאָ 27).

מהודר׳דיגער שמן זית...

אנ׳אבלאווע מיט א גרויס געוועטעניש

(2) נעכטען האָט פּאָליציי מכל המינים דורכגעפיהרט אַ גרויסע אָבלאָווע אין איינעגע טיילען פון דער שטאָט.

עס זענען פערהאַלטען געוואָרען 23 פערזאָן, פון וועלכע 9 זענען, נאָך אַ פערהער בעפרייט געוואָרען.

די וואָס זענען איבערגעבליבען זיצען זענען: 3. וואָס בעהאַלטען זיך אויס פון מיליטער, איין דעזערטיר, 2 שווינדלער, וואָס ווערען געזוכט דורך דעם געריכט, איין פערמשפּטער און ענטלאָפענער גנב, 3 מעסער-שטעכער, איין פערשוין, וואָס האָט פערגוואַלטיגט אַ מינדעריעהריגע מיידעל, און 3 פערזאָן, וואָס ווערען געזוכט פאַר גנבות.

103

ר. איזראַעל

ליבע און טויט

סענסאַציאָנ. עראָטישער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

דער דאָקטאָר איז געקומען אַהער קיין בוענאָס איירעס פון ווינען. ער איז דאָרט געווען אַ בעריהמטער דאָקטאָר, געווען אָנגעזעהען אין די רייכסטע קרייזען פון דער עסטרייכישער הויפּט-שטאָט. דאָרט האָט ער געהאַט עפּעס אַ שווערע איבערלעבעניש מיט אַ פרוי, און ער האָט בעשלאָסען צו רעזיגנירען פון זיין אייגענעם פריוואַט-לעבען און איז אַוועקגעפאָהרען קיין אַרגענטינע. דאָ האָט ער אינגאַנצען אַוועקגעוואָרפען זיין פּראַקטיק, געזעסען און שענקען און געטרונקען, ער האָט אַזוי לאַנג געשיכורט ביז ס׳איז איהם אויסגעגאַנגען דער לעצטער גראָשען. אין דעם צושטאַנד, אין וועלכען ער האָט זיך געפונען האָבען איהם בעמערקט די טמאים, זיי האָבען איהם געוואָלט אויסנוצען צו זייערע צוועקען, אָבער דאַן האָבען זיי זיך דערוואוסט, אַז ער איז אַ דאָקטאָר מיט אַ דיפּלאָם, נאָך דערצו אַ ווינער בעריהמטהייט און זיי האָבען איהם גענומען פאַר אַנ׳אייגענעם דאָקטאָר איצט האָט דער דאָקטאָר שוין געהאַט גענוג געלד צו שיכור׳ן

אַריינקומענדיג אין צימער האָט דער דאָקטאָר געוואָרפען אַ בליק אויף נירענבערג׳ן, וועלכער איז געלעגען אויף דער פּאָדלאָגע.

— איך האָב דאָך פּאָראויסגעזעהען, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט מיט זיין שיכורער הייזעריגער שטים. דאָס איז דער אָנהויב פון זיין סוף, ער געהט שוין „אויף שמעלץ".

ער האָט אָבער באַלד אַראָפּגעוואָרפען פון זיך די מאַרינאַרקע, געעפענט זיין קליינע האַנד-וואַליזע, אַוועקגעשטעלט זיך אויף די קניען און זיך גענומען ראַטעווען נירענבערג׳ן. דאָס איז געווען אַ שווערע, לאַנגע און אָנגעשטרענגטע אַרבייט פון דאָקטאָר. איינציגווייז האָט די קאָנוואולסיע ביי דעם קראַנקען נאָכגעלאָזען ער האָט אָנגעהויבען שווער צו אָטעמען און נאָך עטליכע מינוטען געעפענט די אויגען. עטליכע מענשען האָבען גענומען דעם קראַנקען און אוועקגעלעגט אויף אַ ווייכען פּאָטעל.

— וואָס טוט איהר דאָ, ד״ר הייבך, איז געווען נירענבערגס ערשטע פראַגע.

— איך בין געקומען אייך ראַטעווען.

— הייסט עס אַז איך האַלט ביים שטאַרבען.

— נו, נאָך נישט אַזוי גיך.

— איך האָב מורא פאַר אייך, אַז איך זעה אייך נעבען מיר, אַזוי ווי איך וואָלט געזעהען דעם מלאך המות, איך פיהל דאַמאָלט אַז מיין סוף קומט.

— נאָר נישט אַזוי שרעקליך איהר וועט נאָך לאַנג לעבען און זיך מאַרדעווען, האָט דער דאָקטאָר זיך געוויצעלט.

— דאָס וויל איך טאַקע נישט. זאָגט מיר נאָר ווי איז מיין לאַגע.

— דאָס וועל איך אייך זאָגען, ווען איך וועל אייך היינט נאָכאַמאָל געניי אונטערזוכען.

— אָבער דאַן זאָלט איהר מיר זאָגען דעם אמת און איך וועל בעהמען צוהילף מיין רעוואָלווער.

— איצט ווייטער צו דער אַרבייט, האָט נירענבערג געזאָגט, אויפשטעלענדיג זיך פון פּאָטעל,

ער האָט זיך אויסגעצויגען אַזוי ווי ער וואָלט אויפגעשטאַנען פון אַ לאַנגען שלאָף און זיך אומגעקוקט פון אַלע זייטען.

— וואו איז דאָס פערשאָלטענע פּראָפעסאָר׳ל. האָט נירענבערג געפרעגט.

— אפשר וואָלסטו איצט אָפּגעלאָזען דעם פּראָפעסאָר, די דאָזיגע כפרה איז דאָך נישט ווערט, אַז דו זאָלסט דיין געזונט נישט פערלירען.

— ניין, איידער איך וועל שטאַרבען וויל איך נאָך דערלעבען די נקמה אָן די אַלע וועלכע פערפאָלגען מיך, דאָס איז מיין לעצטער פערלאַנג, אַלזאָ, וואו איז דער פּראָפעסאָר?

די ידיעה וועגען דעם שווער׳ן פּאַרפאַל מיט דעם „ראש", מיט דעם אָנפיהרער „וולאַדעק" האָט זיך דערוויל בליץ-שנעל פערשפּרייט צווישען אַלע טמאים אין בוענאָס איירעס.

אין יעדער „מלינה", אין יעדען „הייזעל" האָט מען נאָר גערעדט וועגען דער דאָזיגער געשעהעניש, נישט אַלע האָבען אָבער געהאַט דאָס רעכט צו ווי-סען וואו נירענבערג געפינט זיך, ווייל די דאָזיגע דירה איז געווען שטרענג קאָנספּיראַטיוו און אַ חוץ עטליכע אויסדער-וועהלטע מענשען האָט קיינער דערפון נישט געטאָר׳ט וויסען.

אין דער צייט ווען „וולאַדעק" האָט דווקא פערלאַנגט, אַז מ׳זאָל איהם אַריינפיהרען דעם פּראָפעסאָר כדי איהם ווייטער אויסצופאָרשען איז פלוצלונג צום הויז צוגעפאָהרען אַנ׳אויטאָ און פון דרינען איז אַרויסגעשטיגען „נחום פערטיילער".

דער דאָזיגער „נחום פערטיילער" איז אויך געווען איינער פון די אָנגעזעהענסטע פערזענליכקייטען צווישען די פרויענהענדלער. נחום איז סטאַביל געזעסען אין אַרגענטינע און זיין אויפגאַבע איז געווען אָפּצונעהמען יעדען טראַנספּאָרט „נקבות" פון דער שיף און די „סחורה" פערטיילען אין די הייזלעך. דאָס פערטיילען האָט נישט געהייסען נאָר אין דער הויפּט-שטאָט בוענאָס איירעס, נאָר נחום האָט געמוזט האַלטען קאָפּ, וואו און ווען ס׳פעהלט אַ נקבה. פאַר ווען ס׳איז גוט אַ הויכע, ווער עס דאַרף צום קאָמפּלעט אַ דיקע, ווער ס׳דאַרף אַ דיקע און ווער ס׳דאַרף אַ שלאַנקע. ביי איהם איז געווען דאָס צענטראַלע אָרט צו וועלכען יעדער הייזעל-בעזיצער האָט זיך געווענדעט נאָך סחורה, ווען ער האָט געדאַרפט. נחום האָט אויך געוואוסט די פרייזען פאַר יעדען שטיקעל סחורה, און איז געווען דער הויפּט-קאַסיר. די סחורה האָט נחום פערטיילט קיין קובא, טשילי, אורוגוואַי, פּאַראַגוואַי, און אַזוי ווייטער.

נחום איז אַריינגעקומען אין צימער און זיך דירעקט געווענדעט צו נירענבערג׳ן:

— וולאַדעק, איך האָב געהערט אַז דו ביזט קראַנק געוואָרען בין איך אַהער געקומען זיך דערוויסען, וואָס ס׳איז געשעהען.

— דער מלאך המות געהט מיר נאָך. ער האַלט, אַז איך האָב שוין גענוג געזינדיגט אויף דער וועלט.

— אָבער איצט פגר׳ן איז נישט קיין עסק. עס איז אונז היינט ווידער אַנ׳אומגליק געשעהען.

— וואָס ווייטער, וואָס טוט זיך דאָ?

— מ׳האָט היינט אַרעסטירט אַלפאָנזאָ.

— וואָס? וואָס? האָט מען פון אַלע זייטען געפרעגט.

— יאָ, אַזוי איז עס, היינט אינדערפריה האָט מען פערהאַלטען אַלפאָנזאָ און איהם אַריינגעזעצט אין טורמע.

— וועמענס אַרבייט איז ווידער דאָס, האָט נירענבערג מיט כעס אויסגערופען

— דאָס איז קלאָר, די דאָזיגע מלאכה האָט אויסגעפיהרט דער הונט קאָרצעלאָ.

— איך האָב שוין לאַנג געזאָגט, האָט כאַרט זיך אָנגערופען, אַז מיט דעם פערשוין, האָט מען געדאַרפט שלום מאַכען און איהר אַלע האָט נישט געוואָלט.

— און אַז דו האָסט געזאָגט איז וואָס? האָט נירענבערג ווידער אַ קלאַפּ געגעבען אין טיש אַריין, דו דאַרפסט דיר נאָך אָפּווישען די ליפּען פון דער מאַמעס מילך און זיך נישט מישען אין קיין ערנסטע געשעפטען.

כאַרט איז שטיל געבליבען.

(פאַרטזעצונג קומט).

טראדיציאנעלע תשרי-אקציע פון קרן קימת לישראל

היינטיגען זונטאג האט זיך אנגעהויבען ביי אונז אין שטאט די טראדיציאנעלע תשרי-אקציע פון קרן קימת אונטער דער לאזונג „שיקט אייערע ראש-השנה ברכות דורך דעם יודישען נאציאנאל-פאנד".

ווי בין איצט ווערט אויך היי-יאהר איינגעארדענט דאס שיקען ראש-השנה וואונשען צו בעקאנטע, פריינד און קרובים דורך דעם קרן קימת און די נעמען פון די שפענדער וועלען פערעפענטליכט ווערען ערב ראש-השנה אין דער היגער יודישער פרעסע.

זונטאג אווענד איז אין ביורא פון קרן קימת פארגעקומען א גרויסע בעראטונג פון פארשטעהער פון אלע ציוניסטישע יוגענד ארגאניזאציעס אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנהויב פון נייעם בודזשעט-יאהר תרצ"ב. עס איז ארומגערעדט געווארען דער ארבייטס-פלאן פאר'ן יאהר תרצ"ב (1931[32]) און אויך פון דער בעפארשטעהענדער תשרי-אקציע. אין רעזולטאט פון דער בעראטונג איז בעשלאסען געווארען צוצוטרעטען צו א פערשטארקטער טעטיגקייט אויף אלע זאמעל-געביטען און אלס התחלה ארגאניזירען די היי-יעהריגע תשרי-זאמלונג אין א גרויסען פערנעהם. די פארשטעהער פון די יוגענד ארגאניזאציעס האבען זיך פערפליכטעט צו שטעלען אין רשות פון דער זאמלונג אלע איהרע מיטגלידער און מאכען אלע אנשטרענגונגען, אז די אקציע זאל אדורך מיט דעם געוואונשענעם ערפאלג.

אין צוזאמענהאנג מיט די בעפארשטעהענדע תשרי-אקציע זענען היינטיגע וואך פארגעקומען א ריהע פערזאמלונגען אין די פערשידענע ציוניסטישע יוגענד ארגאניזאציעס, נאכדעם ווי עס איז ארומגערעדט געווארען דער פלאן פון די בעפארשטעהענדע קק"ל-ארבייט איז בעשלאסען געווארען אויפצופאדערען אלע מיטגלידער צו נעמען א אקטיווען אנטייל אין דער היינטיגער תשרי-אקציע. אויפ'ן ארט איז פערטיילט געווארען דער ענטשפרעכענדער זאמעל-מאטעריאל און די יוגענד איז שוין צוגעטרעטען אדורכצופיהרען די אקציע.

געוועהלט די לאדזער מיטגלידער אין אדמיניסטראטיווען ראט
פון „ישיבות חכמי לובלין"

זונטאג, י"ז אלול, איז אין לאקאל פון דער „בית-יעקב"-שולע (שרודמיעסקא 32) פארגעקומען אונטערן פארזיץ פון פרנס מ. מ. זאמערפעלד א אלגעמיינע פערזאמלונג פון אלע פושקע-בעזיצער פון „יח"ל" אין לאדז צו וועהלען די לאדזער מיטגלידער און זייערע פערטרעטער אין אדמיניסטראטיווען ראט פון „ישיבת חכמי לובלין".

אלס מיטגלידער אין אדמיניסטראטיווען ראט זענען געוועהלט געווארען: די פרנסים ר' מרדכי מענדל זאמערפעלד, ר' משה צעדערבוים, ר' יעקב זיידענווארם. ר' פישל ליבערמאן, ר' לייבוש גראסקאפף און ר' אבגדור קאהן. אלס פערטרעטער: ר' מענדל שצעראנסקי, ר' ברוך געלבארט, ר' הענעך קאנטאראוויטש, ר' שמואל נתן גראסקאפף, ר' יוסף מרגליות, און ר' יצחק צעדערבוים.

צום 7-יעהריגען יאהר-צייט פון דוד פרישמאן
רעפעראט אין „מרכז עברי"

אין צוזאמענהאנג מיט'ן 8 יצה יגען יאהר-צייט פון גרויסען פאעט דוד פרישמאן, ארדענט איין דער „מיפו עברי" (שרודמיעסקא 39) היינט, דינסטאג, דעם 1 סעפטעמבער א רעפעראט איבער דעם לעבען און שאפען פון דוד פרישמאן. רעפערענט ה' ישעיהו פרישמאן פון ווארשא. איינגאנג פריי.

ר' יעקב בארוכין נ"ע

נעכטען איז אין עלטער פון 71 יאהר געשטארבען אין לאדז דער אנגעזעהענער און חשוב'ער בירגער ר' יעקב בארוכין נ"ע.

דער פערשטארבענער איז געבוירען געווארען אין פינסק און האט געשטאמט פון פאטערס צד פון גאר גרויסען יחוס, פון בעוואוסטען קארלינער רבי, ר' יעקב קארלינער און פון דער מוטערס צד פון בעריהמטען גאון, ר' אשר אשכנזי פון סיקטין, דעם מחבר פון ברכת ראש.

אין דער יוגענד איז בארוכין געפאהרען קיין ביאליסטאק, וואו ער האט זיך בעזעצט און דארט געפיהרט גרויסע געשעפטען. נאכ'ן פאגראם אין ביאליסטאק, אין יאהר 1906 איז דער פערשטארבענער מיט דער פאמיליע ארפגעקומען און זיך בעזעצט אין לאדז, וואו ער איז געווארען בעקאנט אין דער סוחרישער וועלט אלס סאלידער און עהרליכער סוחר.

דער פערשטא-בענער איז געווען גאכטעט און בעליבט אין אלע קרייזען, וואו ער האט פערקעהרט און זיין טויט האט ארויסגערופען אנ'אויפריכטיגען טרויער.

ת. נ. צ. ב. ה.

אויפ'ן קבר פון דעפ. האלובקא
געשיקט א דעפעשע פון לאדזער לעגיאניסטען

(א) נעכטען האט דער לאדזער לעגיאניסטען פע באנד ארויסגעשיקט צום סיים-מא-שאלעק א מיטלייד-דעפעשע צוליב'ן טראגישען טויט פון דעפ. מארעאוש האלובקא, וועלכער איז דערמארדעט געווארען אין טרוסקאוויעץ.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"
דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאז.

היינט, דינסטאג, 9 אווענד 2 גרויסע פארשטעל. פאר 1 קליינעם בילעט

3 שעה לאכען מיט אייב קארפ דעם אמעריקאנער קאמיקער

1) „אנטל-אפענע מענער"

אפערעטע אין 3 אקטען מיט אייב קארפ אלס „יונה זעטיי".

2) א גראנדיעזע פרעהליכע רעוויו א. נאמט: „קאמעדיאנטען-דעפילאדע"

מארגן, מיטוואך, 9 אווענד — מיט דער פרעמיערע פון ריגער מלוכה-טעאטער 1)

גניא שליט „איינע פון יענע"

מעלאדראמע אין 3 אקטען מיט א פראלאג און עפילאג.

נאך דער פארשטעלונג א גרויסע רעוויו „דער רבי האט געהייסן פריילעך זיין"

א גרויסער סיורפריז פאר דעם לאדזער טעאטער-עולם!

די בעסטע אמעריקאנער סוברעטין גאסיע קארפ טרעט אויף דעם פרייטאג

בעפרייט פון טורמע דעם די-רעקטאר פון „ארבים" שירמער

(2) היינט איז ארויסגעלאזען געווארען פון טורמע דער לייטער פון דער לאדזער אפטיילונג פון „ארבים", קאושימיעזש שירמער, וועלכער איז בשעתו ארעסטירט געווארען אין צוזאמענהאנג מיט די מיסברויכען, וואס זענען דארט פארגעקומען.

ווי מיר דערוויסען זיך איז שירמער בעפרייט געווארען אהן שום קויציע, זיין פראצעס זאל אינגאנצען אנולירט ווערען.

פון לעג. א. נ. פון פולק. בערעק יאסעלעוויטש

פון היינט, דעם 1 סעפטעמבער, הויבען זיך אן נארמאלע איבונגען אין לעגיאן. אלע מיטגלידער וועלען אויפגעפאדערט צו שטעלען זיך פינקטליך. נייע מיטגלידער ווערען אנגענומען יעדען מאנטאג און מיטוואך פון 8–10 אווענד אין דער קאנצעלאריע פון לעגיאן, סקלאדאווע 15.

כאלערע אויף עופות

(א) אין הויז אויף פוסטע-גאס, נומער 1 איז אויסגעבראכען כאלערע אויף עופות.

טעניס-וועט-שפילן וועגען דעם וואנדער-בעכער פון סמארדזעוו

זונטאג זענען אין סמארדזעוו הינטער לאדז ביי א שעהנעם וועטער פארגעקומען די טעניס-פערמעסטונגען פאר פרויען וועגען דעם איבערגאנגס-בעכער פון סמארדזעוו.

אין די פערמעסטונגען האבען צוו. אנדערע אנטייל גענומען די דאמען י. פאי, דיר. היימאן, פרוי אדוו. קויקאווסקא, פרוי אינזש. ביעלשאווסקא, פרוי ד"ר אדלער, פרוי אינזש. לענטשיצקא, פרוי ד"ר וואקס א. א.

דעם ערשטען פרייז האט געוואונען פרוי ד"ר וואקס, דעם צווייטען פרוי דיר. אדלער.

ראדיא-פראגראם
דינסטאג, דעם 1 סעפטעמבער

11,58 צייט סיגנאל 12,10 מוזיק. 1,15 הפסקה. 4 00 מוזיק 4,45 קאמוניקאט פאר פישער אין שיפער. 4,50 פארלעזונג 5.15 מוזיק. 5,35 פארלעזונג. 6,00 קאנצערט. 7,00 פערשידענעס. 7,20 פליעטאן. 7.35 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס קאמער. 8,00 אדיא פרעסע. 8.15 אפערע 11,00 קאמוניקאטען. 11,10 לייכטע מוזיק.

Dr Med
M.Wajnberg
ספעציאל ארצט פאר נערווען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
ZEROMSKIEGO 25 (פאנסקא)
טעל. 172-20
נעהמט אן פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.

קינא ERA פריהער פלארא
זאווישא 22 (באלוטי)
אנהייב פון די סעאנסען אין געוועהנליכע טעג פאר דאמען פון 5–7 נאכמיטאג.
פאר הערן פון 8.30 אין 10 אווענד.
דער זאל איז נייעסט מאדערן ווענטילירט.

היינט און פאלגענדע טעג! יעדער אי נציגער מוז זעהען דעם גרויסען ארציפילם!
„סעקסועלע היגיענע"
דער דאזיגער פילם אילוסטרירט די געשיכטען פון פארפאלקען, אין וועלכע דער מאן אדער דאס ווייב זענען געווארען פאר דער חתונה אנגעשטעקט מיט ווענערישע קראנקהייטען און האבען זיך נישט אויסגעהיילט געהעריג, די פאלגען וועט איהר זעהן אין דאזיגען פילם. אכטונג! דורך א פעראָרדנונג פון דער מאכט איז דער איינגאנג פאר דאמען און הערען צוזאמען פערבאטען. די בילדער איז נישט ערלויבט ארויסצוהענגען אויף אנ'עפענטליך ארט. אויסער'ן פראגראם: פרעהליכע פארס אין 2 אקטען, וואו ס'וועט צושפילען דער גאנצער ארקעסטער.

בעקאנטמאכונג.
דערמיט מאכען מיר בעקאנט אלע בעלי חובות האלצהענדלער, וואס עס קומט זיי פון דער פירמע אדאלף לאנדסבערג זגאווסקא 122 אז זיי זאלען קומען זונטאג, דעם 6-טען ד. ח. 5 א זייגער נאכמ. צו דער פירמע מ. וויקינסקי רוזשאנא 10, טעל. 200-41, כדי פארצונעמען א געמיינזאמע אקציע. מיט אכטונג
4900 וויקינסקי און פישמאן

שילדען
אלעראַרט פיהרט אויס צו אויסנאהמס-צוגענגליכע פרייזען
„METAGRAPH"
PIOTRKOWSKA 110, TEL. 192-96

טליתים-פאבריק
אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב-וואלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאלאמעיער, ווי אויך טליתים קטנים, הורט און דעטאל מיט אויספארטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית, צו בעקומען בילליגער ווי איבעראל בתי
א. ה. ציטרינאווסקי, סאמיענע 1.
אין 2-טען טויער, פארטער. קומט און איבערצייגט אייך!
בעמערקונג: ס'הערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צום וואשען.
4875

DR. MED.
Józef Imich
ספעציאליסט פון אויערן, נאז, האלז און קעהל-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
מאנוישקי 1, טעלעפאן 209-97.
נעהמט אן פון 1–2 און פון 5–7 נאכם.

Lekarz-Dentysta
St.GELBERG
Zawadzka 14, tel. 108-33
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 10–2 און פון 4–7 אווענד.

מעדכען-גימנאזיום
מיט פולער רעכט פון רעגירונגס-שולען (קאטע-גאריע A)
פון מאריע האכשטיין
וואלטשאנסקא 23, טעל. 214-27
די איינשרייבונגען פון נייע שילערינס קומט פאר טעגליך.
ביים גימנאזיום ווערט געעפענט א קלאס Ao פאר קינדער (מעדלעך און יונגלעך) פון $5^1/_2$ יאהר

Dr. med. G. GERSZTAJN
ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייט
צוריקגעקעהרט
טראגוטא 12, טעל. 175-10.
נעהמט אן פון 11–1 און פון 7–8 אוו.
4176

Dr. med. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
צוריקגעקעהרט
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
איינענע פראצעדור פון זעטמעליכע ארמאפעדרישע אפארטען ווי: אקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.
נעמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייכלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאסאוו
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.
קיינדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

„LOUVRE“
PIOTRKOWSKA 86, TEL. 127-27

קירצליך ווערט נאָך א גרינדליכע רעמאָנט און רעאָרגאַניזאַציע ערעפֿענט דער רעסטאראַן און קאַוויאַרניע

דער אָרקעסטער געפֿינט זיך אונטער דער לייטונג פֿון בעקאַנטען
קאָנצערט-מייסטער **MAURYCY LEWAK**

הײַנט פּרעמיערע! מעכטיג קלאַנג-מייסטערווערק, געשאַפֿן אויפֿ'ן גרונד פֿון דער גרויסער פראַנצויזישער רעוואָל ציע אונטער'ן נאָמען:

„פּאַלעל-צוג“ (MARSYLJANKA)

LAURA LA PLANTE

ליבעס דראַמע פֿון אַנ'אָפֿיציר פֿון דער קעניגליכער גוואַרדיע צו אַ שעהנער אַנאַר-כיסטקע. קאָנפֿליקט, געוויסען פֿון עהרע און ליבע. :—: אין דער הויפּט-ראָלע:

אָנהויב 4.30 נ"מ, שבת און זונטאָג—1 בײַטאָג. פּאָפּולערע פּרייזען! אויפֿ'ן I סעאַנס צו 50 גר. און 1 זל. נעכסטער פּראָגראַם: דאָס הויפּט-מייסטערווערק פֿון דער טשעכישער פּראָד. „איהר בחור'ל“

זיכערע הילף און א רפואה

אהין א אפעראַציע, אָן בלוט. אהין א מעסער און אהן בלוט-פֿערגיסונג פֿאַר קראַנקע אויף סילעס פֿאַר מענער ווײַבער און קינדער. פֿערשידענע קאַליקעס
אין גוף פֿאַר הויקערס און פֿיס

פֿערלאָזט אײַך נישט, ווײַל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס אַזוי ווי א מענשען-קאָפּ, אָדער אַזוי ווי א וואַסער-קאַן און עס פֿאַלט אַרײַן אין דעם בוים און דער קראַנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פֿערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבליך. ספּעציעל געמאַכטע הײ... באַנדאַזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פּראַפֿעסאָרען מיט מײַנע בע-האַנדלונג און פֿון דײַטשען פּראָפֿעסאָר

דאָקטאָר בראָכורעטווינג בעזונדערוו וזכער דעם שווערסטן און געפֿעהרליכסטען ברוך, אויך פֿאַר הויקערס לײַמונגען מיט הײַל-גאַרסעטען און אָפּעראַטען פֿאַר פֿערקרומטע פֿוס און פֿלאַט-פֿוס ספּעציעלע אײַנלאַגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פֿיס און הענד, גומענע זאָקען פֿאַר די גרעסטע קראַנקע אָדערן.
עמפּפֿאַנגט פֿון 9 ביז 1 בײַטאָג און פֿון 3 ביז 7 אין אָוונט.

אָרטאָפּעדישע אנשטאַלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פֿערזענליכע ערשײַנען פֿון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פֿאָלגענדע אוניווערזי-טעטס-פּראָפֿעסאָרען: פּראָפֿ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפֿ. דר. י. מאַרישלער, פּראָפֿ. ד"ר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.
מיר נעהמען אויך אָן טערוויבערטע פֿון דער קראַנקען-קאַסע.

דאנקזאגונג.

איך מאַך עפֿענטליך בעקאַנט, אַז א דאַנק דעם ספּעציאַליסט ד"ר. י. ראַפּאָפּאָרט, וואוינהאַפֿט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10, בין איך גענצליך בעפֿרײַט געוואָרען פֿון קרומע פֿלייצעס. דעם 1. דעצעמבער 1930 האָט מיר ה' ד"ר. ראַפּאָפּאָרט פֿערלעגט באַנדאַזשען לויט זײַן מעטאָדע און נאָך א חודש האָב איך קאָנסטאַטירט, אַז כ'בין גענצליך אויסקורירט. כ'בין אַלט 61 יאָהר, בין איך געוואָרען אָפּערירט אויף קרומע פלייצעס אָהן ערפֿאָלג און היינט פֿיהל איך זיך געזונד און עמפּפֿעהל דעם דאָזיגען ה' ד"ר. אַלע לײַדענדע אויף ברוך-קראַנקהייטען
(—) **Józef Rydel,**
Nowe-Chojny, ul. Majowa 5.

שײַטלען
מיט פּאַריזער שרינדען

ווי אויך פֿערטיגע שײַטלען ווערען ערשטקלאַסיג און רעעל אויסגעאַרבייט
צו ביליגע פּרייזען
בײַ קערש, סקווערראָווא 15
לינקע אָפֿיצינע, 1-שטער שטאָק.

חדר „בית תורה“
זשעראָמסקיעגאָ 9 זאַוואַדזקאַ 48

מאַכט בעקאַנט אַז דאָס חדר איז איצט אַוועקגעשטעלט מיט פֿיל אויסבעסערונגען הן אין למודי קודש הן אין למודי חול עס ווערט געלערנט עברי חומש, רש"י נ"ך גמרא מיט תוספות דורך מלמדים און לעהרער ספּעציאַליסטען.
אָנפֿענגער ווערען אָנגענומען פֿון 5 יאָהר אָן. דאָס אײַנשרײַבען קומט פֿאָר טעגליך אין חדר. די צופֿרידענהייט איז גאַראַנטירט די פּרייזען מעסיגע
די לייטונג.

יעדער אײַנציגער
האָט זיך איבערצייגט, אַז פֿאַר
מעבעל
דיוואַנעס, פֿעלצען, נײַה-מאַשינען, גאַרדעראָבען או"וו
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
א. ווײַצמאַן שענקעוויטש 23
טעלעפֿאָן 00-191.
בײַ מיר איז שטענדיג פֿערשידען געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פֿערקויפֿען.

Przedszkole i freblówka
I, II, III-ci rok nauczania A, B, C, klasy
Anny GAJST
KAMIENNA 2.

DR. MED.
Haltrecht
ספּעצ. אַרצט פֿאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקה.
נעהמט אָ' פֿון 8—10 פֿריה, פֿון 1—3 נאָכמיטאָג און פֿון 6 ביז 8.30 אָוונט.
זונטאָג פֿון 9 ביז 12 בײַטאָג.
פּיעטריקאָווער 10
פֿאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פּרייזען.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11
טעלעפֿאָן 72—134
נעמט אָן פֿון 3—4 נאָכמ. און פֿון 7—9 אָוונד.

Dr. med.
N. JELENKIEWICZ
POWRÓCIŁ
23 Zawadzka 23
tel. 146-75.

קליינע אַנאָנסען

פּרייז פֿון אַנ'אַנאָנס ביז 15 ווערטער
נאָר 1 זל.

עס איז נויטיג

עס נויטיגט זיך אַ יונגעל ווי אויך איין קוואַליפֿיצירטער שטריקער אויף איין 9-ער מאַשין, באַוואַמיעסקאַ 11 אין קעלער.

ס'ווערט געזוכט שטיק-אַרבייטער צו דאַמען-מאַגאַזין וו יאויך האַנד-נייערס, ביי ד. לענגא 11 ליסטאָפּאַד 42.

אַ קוואַליפֿיצירטער געזעלען צו דאַמען-מאַגאַזין ווערט געזוכט פֿון זאַפּאַרט אויך קען זיך מעלדען אַ נייער. ל. שלאַמאָוויטש, זגערזשער 14.

אַ קראַפּט-שפּולערין צו סוועטערס ווערט געזוכט ביי י. יאַנושעוויטש אַלטער מאַרק 3.

אַ שיק-יונגעל קען זיך מעלדען אין פּאַפּיר-געשעפֿט „וואזשניצא“ פּיעטריקאָווער 126.

קוואַליפֿיצירטע האַנד-נייערינס צו דאַמען-מאַגאַזין קענען זיך מעלדען פֿון זאַפּאַרט ח. קאַזשעבראַצקי, אַל. קאָשטשושקי 31.

אַ יונגע פֿון 17—18 יאָהר מיט בעקעסטיגונג פֿון דער פּראָווינץ מיט באַלדיגער צאָהלונג קען זיך מעלדען. אַגראַראָווא 4 וו. 3 יאַסקאָוויטש.

שטריקער צו „פּעדע“ האַנד און גלאַטע מאַשינען קענען זיך מעלדען פּעפּער גאַס 21 אין סוויטער-פֿאַבריק.

טיכטיגע יונגעלייט וואָס בעזיצען גוטע אײַנגעפֿיהרטע געשעפֿטען קענען זיך מעלדען דורך אָפֿערטען פֿאַר „שדכן“.

אַ חזן אַ בעל שחרית אויף די ימים נוראים זוכט אַ שטעל צו דאַווענען, צו ערפֿאַהרען פּעפּער גאַס 19 וו. 3.

אַ סטודענט פֿון צווייטען יאָהר פּאָליטעכניק, זוכט אַ פּאָסטען אין אַ פֿאַבריק, געשעפֿט אָדער באַנק, קליינער געהאַלט. אָפֿערט. אין צייטונג פֿאַר „סטודענט“.

האַנד-שפּולערינס אויף זייד אהיימצונעהמען בײַ אַראַנאָוויטש, פּאָלודניאָווא 94.

האַנד-נייהעריגס צו דאַמען-מאַגאַזין ווערען געזוכט פֿון זאַפּאַרט בײַ פֿרייליך פּאָמאָרסקאַ 33.

ס'ווערט געזוכט צו סוועטערס קוואַליפֿיצירטע האַנד-נייערינס פּאָלודניאָווא 36 וואָיבוגג 5.

אַ מעדעל צו לײַכטע אַרבייט באַלד געצאָהלט ווערט געזוכט בײַ קאַמינסקי פּאָמאָרסקאַ 3 וו. 31.

אַ לערן-יונגעל ווערט געזוכט בײַם טאַפּיצירער שפּילבערג, פּאָלודניאָווא 6.

שדכן וואָס פֿערקעהרט אין רײַכע הײַזער ווערט געזוכט אָפֿערטען פֿאַר „עלטערן“.

לאָקאַלען

אַ צימער ווערט געזוכט פֿאַר אַ פּאָרפֿאָלק מיט איין קינד. אָפֿערטען אין אַדמינ. אונטער „צימער“.

לאָזשי קענען בעקומען 2 אַנשטענדיגע הערן צו ערפֿאַהרען פּאָמאָרסקאַ 14, פֿראָנט 2-טען שטאָק וואָיבוגג 4.

צו פֿערמיטען פֿון באַלד אַ ענצעלנע שטוב, אַ שטוב מיט אַ קוך מיט אַלע בעקוועמליכקייטען דירעקט פֿון ווירט. צו ערפֿאַהרען פֿראַנציסקאַנער 30 בײַם ווירט.

קויף און פֿערקויף

2 רונדווירק מאַשינען 36 מילימ. און 28 פֿײַן זענען אין גוטען צושטאַנד ביליג צו פֿערקויפֿען, אַנדזשעיאַ 62 בײַ וויטקע „אַ קאַ“.

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

הײַנט און ווײַטערע טעג!
גרעסטע דראַמע פֿון דער איצטיגער צײַט!
100-פּראָצענטיגער קלאַנג-פֿילם א. ג.

פֿערלוירענע לופֿט-שיף

אין די הויפּטראָלען:
Virginia Valli i Ricardo Cortez
דער מאָן און ליבהאַבער אויפֿ'ן חסד פֿון גורל.
אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבע.

נעכסטער פּראָגראַם:
„דער יונגער פֿון פּאַריז“

אָנהויב אין געוו. טעג 5 נאָכמ. שבת, זונטאָג 3 נאָכמיטאָג.
דער זאַל ווערט מעכאַניש ווענטילירט

געזעלשאַפֿט צו פֿערשפּרייטען מלאכה און ערד-אַרבייט צווישען יודען
„אָרט“
אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 27
טעלעפֿאָן 23-111.

הײַנט, דינסטאָג, ד. 1. סעפּטעמבער הויבען זיך אָן די אײַנשרײַבונגען אויף פֿאָלגענדע קורסען און לערן-וואַרשטאַטען:

1) מעכאַנ. זאַהעז-אַרבייט
2) מעכאַנ. וועבערײַ
3) ראַדיאָ-קורס
4) שאָפֿער-קורס
5) אַנדרולאַציע
6) וועש-נייערײַ און צושנײַדן
7) פֿרויען-שנײַדערײַ
8) מאַשין-האָפֿט
9) האַנד-שטיקערײַ
10) מעכאַניש שפּולן און טרײַבען צו וועבערײַ
11) מעכאַניש שפּולן צו זאָקען און סוועטערס
12) מעכאַניש קעטלען
13) מאַניקור
14) מענער-צושנײַדער-קורס
15) דאַמען-צושנײַדער-קורס

פֿערשרײַבען קאָן מען זיך טעגליך אין ביוראָ פֿון „אָרט“ וואָלטשאַנסקאַ 27

בעקאַנטמאַכונג.
די בעוואוסטע 7-קל. שולע
פֿאַר קינדער פֿון יודישער אינטעליגענץ
פֿון ב. האַמער, פּילסודסקעגאָ 45
(ווסכאָדניאַ)

מאַכט בעקאַנט, אַז שילער פֿון 5 יאָהר אָן ווערען שוין אָנגענומען אין אַלע קלאַסען אין קאַנצעלאַריע טעגליך פֿון 10—2 מיטאָג און 4—7 נאָכמ. די שילער ווערען פּאָרבערײַטעט אין אַלע מיטעלשולען. אַ ספּעציעלע אַכט ווערט געלעגט אויף אַלע העברעאישע און רעליגיעזע למודים.
די לייטונג.

צום שול-סעזאָן
עמפּפֿעהלט די פֿירמע
„DZIECKOPOL“ Zawadzka 16a
די נײַעסטע פֿאַסאָנען פֿון
קינדער-, שילער- און מעדכען-
גאַרדעראָבען

די נײַע פֿאָרמע פֿון מונדירען און שינעלען פֿאַר קאַצענעלסאָנ'ס גימנאַזיע שוין צו בעקומען.
בעשטעלונגען ווערען פּינקטליך אויסגעפֿיהרט פֿון אייגענע און אַנפּערטרויטע סחורות צו ערמעסיגטע פּרייזען.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman